

Svensk FSC-standard för certifiering av skogsbruk

FSC Trademark © 1996
Forest Stewardship Council A.C.

Svenska FSC

SVENSK VERSION AV DET NYA STANDARDFÖRSLAGET 2009-02-26

INNEHÅLL

PRINCIP 1: EFTERLEVNAD AV LAGSTIFTNING OCH FSC:s PRINCIPER	4
KRITERIUM 1.1.....	4
KRITERIUM 1.2.....	5
KRITERIUM 1.3.....	5
KRITERIUM 1.4.....	6
KRITERIUM 1.5.....	6
KRITERIUM 1.6.....	7
PRINCIP 2: RÄTTIGHETER OCH ANSVAR FÖR INNEHAV OCH NYTTJANDE.....	8
KRITERIUM 2.1.....	8
KRITERIUM 2.2.....	8
KRITERIUM 2.3.....	9
PRINCIP 3: URSPRUNGSFOLKENS RÄTTIGHETER.....	10
KRITERIUM 3.1.....	10
KRITERIUM 3.2.....	12
KRITERIUM 3.3.....	13
KRITERIUM 3.4.....	14
PRINCIP 4: RELATIONER PÅ SAMHÄLLSNIVÅ OCH ARBETARRÄTTIGHETER	15
KRITERIUM 4.1.....	15
KRITERIUM 4.2.....	16
KRITERIUM 4.3.....	17
KRITERIUM 4.4.....	19
KRITERIUM 4.5.....	22
PRINCIP 5: UTBYTE AV SKOGEN.....	23
KRITERIUM 5.1.....	23
KRITERIUM 5.2.....	24
KRITERIUM 5.3.....	24
KRITERIUM 5.4.....	25
KRITERIUM 5.5.....	27
KRITERIUM 5.6.....	28

PRINCIP 6: MILJÖPÅVERKAN	29
KRITERIUM 6.1.....	29
KRITERIUM 6.2.....	30
KRITERIUM 6.3.....	32
KRITERIUM 6.4.....	36
KRITERIUM 6.5.....	37
KRITERIUM 6.6.....	39
KRITERIUM 6.7.....	41
KRITERIUM 6.8.....	41
KRITERIUM 6.9.....	42
KRITERIUM 6.10.....	45
PRINCIP 7: SKÖTSELPLAN	46
KRITERIUM 7.1.....	46
KRITERIUM 7.2.....	47
KRITERIUM 7.3.....	47
KRITERIUM 7.4.....	48
PRINCIP 8: UPPFÖLJNING	49
KRITERIUM 8.1.....	49
KRITERIUM 8.2.....	49
KRITERIUM 8.3.....	51
KRITERIUM 8.4.....	51
KRITERIUM 8.5.....	51
PRINCIP 9: UNDERHÅLL AV SKOGAR MED HÖGA BEVARANDEVÄRDEN	52
KRITERIUM 9.1.....	52
KRITERIUM 9.2.....	53
KRITERIUM 9.3.....	53
KRITERIUM 9.4.....	54
PRINCIP 10: PLANTAGESKOGAR	55
KRITERIUM 10.1.....	56
KRITERIUM 10.2.....	56
KRITERIUM 10.3.....	57
KRITERIUM 10.4.....	57
KRITERIUM 10.5.....	58
KRITERIUM 10.6.....	59
KRITERIUM 10.7.....	60
KRITERIUM 10.8.....	61

KRITERIUM 10.9.....	62
Bilaga 1 A. Information tillgänglig för allmänheten	63
Bilaga 1 B. Sammanfattning av dokumentation som ska kunna göras tillgänglig för certifieraren utöver offentliga uppgifter enligt Bilaga 1 A.....	64
Bilaga 2: Riktlinjer för naturvärdesbedömning.	67
Bilaga 3: Riktlinjer för fjällnära skog.....	68
Bilaga 4: Riktlinjer för 6.4	70
Bilaga 5: Riktlinjer för bränning.....	72
Bilaga 6	73
Bilaga 7: Åtaganden samt kriterier och rutiner för undantag för användning av kemiska bekämpningsmedel mot snytbagge.	74

PRINCIP 1: EFTERLEVNAD AV LAGSTIFTNING OCH FSC:S PRINCIPER

Skogsbruket skall beakta alla tillämpliga nationella lagar och de internationella avtal och överenskommelser som landet har undertecknat samt följa alla FSC:s principer och kriterier.

KRITERIUM 1.1

Skogsbruket skall respektera alla nationella och lokala lagar, förordningar, bestämmelser etc.

1.1.1 Skogsbrukare^{1, 2} har kännedom om alla tillämpliga nationella lagar, lokala föreskrifter och andra avtal och överenskommelser som gäller brukandet av det aktuella markinnehavet.

1.1.2 Skogsbrukare tillser att skogsbruket överrensstämmer med alla tillämpliga nationella lagar, lokala föreskrifter och andra avtal och överenskommelser.

1.1.3 Skogsbrukare vidtar korrigerande och förebyggande åtgärder i de fall tillämpliga lagar, bindande avtal och överenskommelser inte följts.

VER:

Kontroll av skogsbrukarens kunskap och efterlevnad av lagstiftning och avtal. Förelägganden. Kontroll av pågående verksamhet.

Information om gällande lagstiftning inom skogsbruket kan erhållas vid Skogforsks databas "Regelrätt Skogsbruk" och "Riktig Arbetsmiljö".

---

¹ Med "Skogsbrukare" avses:

- 1) Skogsägare med eget skogsbrukscertifikat.
- 2) Skogsägare som är medlem under ett gruppcertifikat.

"Skogsbrukaren" kan överlåta genomförandet av standardens olika punkter genom skriftligt avtal med entreprenör eller förvaltare. Ansvaret för att genomförandet följer standarden ligger alltid kvar hos skogsbrukaren, som genom relevanta verifikat från kontrakterade uppdragstagare ska kunna visa hur standarden uppfyllts.

² I denna standard innebär begreppet större skogsbrukare en skogsbrukare med över 5000 ha produktiv skogsmark. Övriga skogsbrukare är därmed skogsbrukare med mindre än 5000 ha produktiv skogsmark.

KRITERIUM 1.2

Alla tillämpliga och lagstadgade avgifter, royalties, skatter och andra pålagor skall erläggas.

1.2.1. Skogsbrukare har kännedom om alla till skogsbruket hörande avgifter, royalties, skatter och andra pålagor.

1.2.2 Skogsbrukare dokumenterar att alla, till skogsbruket hörande avgifter, royalties, skatter och andra pålagor blivit erforderligt erlagda.

1.2.3. Skogsbrukare säkerställer genom skriftligt avtal eller intyg att alla som bedriver skoglig verksamhet på det aktuella markinnehavet erlägger alla erforderliga avgifter, royalties, skatter och andra pålagor.

VER:

Kontroll av dokumentation, bokföring och avtal.

KRITERIUM 1.3

Villkoren i alla bindande internationella avtal såsom CITES, ILO-konventioner, ITTA och konventionen om biologisk mångfald skall respekteras i de länder som undertecknat dessa avtal.

1.3.1. Skogsbrukare har kännedom om alla för skogsbruket aktuella bindande internationella avtal och överenskommelser undertecknade av Sverige, såsom CITES, ILO-konventioner³, ITTA och konventionen om biologisk mångfald.

1.3.2. Skogsbrukare tillser att skogsbruket eller annan egen aktivitet på markinnehavet överensstämmer med aktuella bindande internationella avtal och överenskommelser undertecknade av Sverige.

1.3.3. Skogsbrukare tillser att skogsbruket eller annan egen aktivitet på markinnehavet överensstämmer med alla de ILO-konventioner³, som har en påverkan på skogsbruksåtgärder och –rutiner.

---

³ Se FSC dokument Fel referens Det ska vara FSC POL 30-401 (2002) FSC Certification an ILO Conventions.

1.3.4. Skogsbrukare vidtar korrigerande och förebyggande åtgärder i de fall egna aktiviteter på markinnehavet inte följer aktuella bindande internationella avtal och överenskommelser.

1.3.5. Skogsbrukare vidtar korrigerande och förebyggande åtgärder i de fall egna aktiviteter på markinnehavet inte överensstämmer med alla de ILO-konventioner som har en påverkan på skogsbruksåtgärder och –rutiner³.

VER:

Kunskap om relevanta avtal/direktiv, kontroll av pågående verksamhet.

KRITERIUM 1.4

Motsättningar mellan lagar, bestämmelser och FSC:s principer och kriterier skall utvärderas ur certifieringssynpunkt, från fall till fall, av certifierarna och de inblandade eller berörda parterna.

1.4.1. Skogsbrukare konsulterar, från fall till fall, certifieraren för att tillsammans med berörda parter utvärdera konflikter och tolkningsproblem i certifieringssammanhang mellan svensk lagstiftning, avtal som Sverige undertecknat samt nationell FSC-standard. Utvärderingen dokumenteras⁴.

VER:

Dokumentation av utvärderingen. Det borttagna förslaget är inget verifikat.

KRITERIUM 1.5

Skogsbruksarealen skall skyddas mot illegal avverkning och bosättning samt annan obehörig verksamhet.

1.5.1. Skogsbrukare övervakar kontinuerligt markinnehavet med avseende på olaglig eller obehörig verksamhet samt vidtar korrigerande och förebyggande åtgärder vid behov.

VER:

Konsultation med markägare och eventuell myndighet. Fältkontroll, avtal.

---

⁴ Certifieraren underrättar vid avsevärda konflikter och tolkningsproblem Svenska FSC. Certifierare bör vid avsevärda konflikter och tolkningsproblem underrätta den nationella arbetsgruppen

---

KRITERIUM 1.6

Skogsbrukaren skall uppvisa ett långsiktigt åtagande att iaktta FSC:s principer och kriterier.

1.6.1 Skogsbrukare visar sitt långsiktiga åtagande till FSCs Principer och Kriterier genom att i enlighet med den Svenska FSC standarden⁵ bruka allt markinnehav där de har full äganderätt oavsett om innehavet består av en eller flera fastigheter

1.6.2. Större skogsbrukare deklarerar sitt långsiktiga åtagande att följa den svenska FSC-standarderna genom offentligt tillgängliga handlingar.

VER:

Policydokument, certifieringskontrakt, långsiktigt plandokument.

---

⁵ Om inte den Svenska FSC har beviljat undantag enligt FSC-POL-20-003 (2004).

PRINCIP 2: RÄTTIGHETER OCH ANSVAR FÖR INNEHAV OCH NYTTJANDE

De långsiktiga rättigheterna att inneha och nyttja mark och skogstillgångar skall vara tydligt angivna, dokumenterade och lagenligt stadfästa.

KRITERIUM 2.1

Säkra bevis skall föreligga för långsiktiga rättigheter att nyttja skogen på markområdet (t ex lagfart eller på annat sätt styrkt äganderätt, hävdvunna rättigheter eller arrendekontrakt).

2.1.1. Skogsbrukare kan visa sin rätt att bedriva skogsbruk på markinnehavet genom ägande eller bindande avtal.

2.1.2. Skogsbrukare som ansöker om certifiering för samägda fastigheter kan visa att samtliga ägare ansluter sig till certifiering och förbinder sig att följa kraven i den svenska FSC-standarden.

VER:

Bevis/avtal för rättigheten att bedriva skogsbruk. Vid behov kontakta myndighet om eventuella rättstvister. Vid behov konsultation, exempelvis när flera ägare till en och samma fastighet föreligger.

KRITERIUM 2.2

Lokalsamhällen med lagstadgad eller hävdvunnen besittnings- eller nyttjanderätt skall bibehålla inflytandet över skogsbruksåtgärderna i tillräcklig utsträckning för att skydda sina rättigheter eller tillgångar, såvida de inte genom frivilligt medgivande och med kännedom om konsekvenserna delegerar detta inflytande till andra instanser.

2.2.1. Skogsbrukare respekterar rätten för alla att besöka skogen till fots inom de ramar som allemansrätten⁵ ger, förutsatt att detta exempelvis inte stör hemfriden för boende eller skadar ekonomiska intressen

2.2.2. Skogsbrukare respekterar rätten för alla att plocka vilda bär, svampar och blommor i skogen inom de ramar som allemansrätten ger⁶.

2.2.3. Skogsbrukare har kunskap om och respekterar legala belastningar gällande skogsbruket på markinnehavet, exempelvis nyttjanderätter, servitut, sedvanerätter etc.

---

⁶ B. Bengtsson 2004, Allemansrätten - vad säger lagen? ISBN 91-620-8161-6.

VER:

Kännedom om berörda lokala intressen och legala belastningar på skogsägarens marker. Vid behov höra berörda intressenter.

KRITERIUM 2.3

Lämpliga metoder skall användas för att lösa tvister som rör besittningsanspråk och nyttjanderätt. Omständigheterna och den rådande situationen i varje olöst tvist skall uttryckligen beaktas i certifieringsprocessen. Tvister av betydande omfattning som berör ett stort antal intressenter skall normalt diskvalificera en verksamhet från certifiering.

2.3.1: Större skogsbrukare tillses att rutiner finns för att dokumentera och lösa tvister gällande nyttjanderätter.

2.3.2. Skogsbrukare försöker aktivt lösa eventuella tvister gällande nyttjanderätter.

2.3.3. Skogsbrukare dokumenterar processen för att nå en överenskommelse.

2.3.4. Skogsbrukare är vid certifieringstillfället inte inblandad i en större tvist gällande nyttjanderätt på skogsinnehavet.

VER:

Kontroll av om tvist föreligger. Bedömning av tvistens omfattning och rimlighet utifrån dokumentation om markägarens försök till att lösa pågående tvist samt konsultation med berörda parter. Kontroll av eventuella resultat. Dokumentation om samråd

PRINCIP 3: URSPRUNGSFOLKENS RÄTTIGHETER

Ursprungsfolks lagliga och hävdvunna rättigheter att äga, nyttja och förvalta sina landområden, besittningar och tillgångar skall erkännas och respekteras.

KRITERIUM 3.1

Ursprungsfolk skall ha kontroll över skogsbruket på sina landområden och territorier, såvida de inte genom frivilligt medgivande och med kännedom om konsekvenserna delegerar detta inflytande till andra instanser.

3.1.1. Skogsbrukare accepterar och tar hänsyn till den samiska renskötseln som bedrivs inom markinnehavet, om det befinner sig inom det område som i Lantbruksstyrelsen, Statens Planverk rapport 44 del 5, 1978, anges inom renskötselområdet.¹

¹ Inom Härjedalens kommun utgör renskötselområdet beträffande Bergvik Skog och Holmen Skog de marker som ingår i förlikningsavtalet mellan bolagen och samebyarna så länge detta är gällande.

3.1.2 Skogsbrukare inom ovan angivna renskötselområde, genomför samråd enligt Skogsvårdslagen §§ 20 och 31 med tillhörande föreskrifter och allmänna råd i den lydelse reglerna hade den 1 januari 2009. Samrådet ska också behandla planerade skogsbruksåtgärder i ett landskapsperspektiv för en period om tre till fem år. Samråd behöver inte genomföras om annat överenskomms utanför renskötselns åretruntmarker. Samråd får ske inom ramen för gruppcertifiering eller i annan markägarkonstellation.

3.1.3 Skogsbrukare med markinnehav inom renskötselområdet, förser innan samråd² aktuell sameby med översiktskarta och om det är möjligt, beståndskarta. Där samrådet berör område som samebyn i sin markanvändningsredovisning markerat som viktig betestrakt eller motsvarande ska beståndskarta alltid bifogas.

² Tidpunkt för samråd beslutas av parterna gemensamt

3.1.4 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, ska följa dokumenterade överenskommelser från samråden.

3.1.5 Skogsbrukare och sameby kan om det inte går att nå en överenskommelse om vilka skogsbruksåtgärder som ska vidtas komma överens om att i protokollet anteckna att frågan bordläggs och att den kommer att tas upp under kommande samråd.

3.1.6 Skogsbrukaren och samebyn utser gemensamt en neutral part om överenskommelse om skogsbruksåtgärd efter bordläggning och förnyat samråd inte kan uppnås. Denna ska verka för att en överenskommelse uppnås. Om parterna ändå inte uppnår en överenskommelse ska den neutrala parten lämna ett förslag till lösning som parterna ska ta ställning till. Om förslaget till lösning inte accepteras av någon av parterna ska skälen till detta antecknas i protokollet tillsammans med en beskrivning av vilken hänsyn som kommer att tas till rennäringsen. Medlingsprocessen och resultatet av medlingen ska dokumenteras i protokoll.

3.1.7 Större skogsbrukare med markinnehav inom renskötselområdet genomför tillsammans med rennäringsen årligen en utvärdering av samrådets tillämpning och resultat i en regional partsammansatt grupp³.

³ Syftet med dessa utvärderingar är att utveckla dialog och samråd. Vägledning om hur dessa utvärderingar ska genomföras utvecklas inom Svenska FSC efter att denna standard godkänts.

3.1.8 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, för protokoll från samråden där det tydligt framgår vilka områden och åtgärder som berörts, vad som överenskommit, vilka meningsskiljaktigheter som kvarstår och vilka skäl som finns för dessa. Protokollet justeras av båda parter.

3.1.9 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, inhämtar inför övergripande planering av väsentliga förändringar av markanvändningen information från berörd sameby om fasta anläggningar och andra för rennäringsen väsentliga objekt samt om förändringarna kan innebära avsevärda störningar för rennäringsen. Denna informationsinhämtning berörs inte av de mekanismer för samråd och tvistelösning som anges i indikator 3.1.2-3.1.8.

3.1.2 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby.

3.1.3 VER: Instruktioner. Kontroll med berörd sameby.

3.1.4 VER: Kontroll med berörd sameby, intervjuer och fältbesök.

3.1.5 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby.

3.1.6 VER: Protokoll från medling.

3.1.7 VER: Dokumentation från utvärderingsmöten.

3.1.8 VER: Samrådsprotokoll.

3.1.9 VER: Instruktioner och dokumentation från informationsinhämtning.

KRITERIUM 3.2

Skogsbruk skall inte hota eller försvaga ursprungsfolks tillgångar eller besittningsrättigheter, varken direkt eller indirekt.

Samerna har under hundratals år utövat renskötsel, som genom alla tider har varit basen för deras levnad. Renskötseln är fortfarande en av de viktigaste delarna av den samiska kulturen och basen för samernas rättigheter till land. Renskötsel bedrivs på ungefär 40 procent av Sveriges yta. Renarna vandrar mellan olika betesområden, från fjällen och skogarna i väster under sommaren ner till skogarna i öster under vintern. Den nomadiska renskötseln har utvecklats utifrån renarnas förflyttningar. Idag används motorfordon och helikoptrar i detta arbete.

Samernas rättigheter gäller både på statlig och privat mark. Detta framgår av lagstiftning. Rättigheterna grundar sig på urminnes hävd, det vill säga att marken har använts under lång tid kontinuerligt. Det är en civil rättighet som skyddas av den svenska grundlagen eftersom det rör sig om en rätt till egendom.

De renskötande samerna är medlemmar i samebyar. En sameby är både ett geografiskt område och en associationsform som företräder rensköterna och deras rättigheter.

De renskötande samerna är enligt rennäringslagen garanterade tillgång till skogsland för att den nomadiserande renskötseln ska kunna fortsätta att existera och utvecklas. En förutsättning är tillräcklig tillgång till marklavar. Också trädlavar är viktiga under våren och under de vintrar när marklavarna blir täckta av för mycket snö eller is som renarna inte kan gräva igenom. Det måste också vara möjligt för renarna att flytta sig mellan olika områden, antingen genom fri strövning eller genom samlad flytt i hjord. För varje sameby är högsta tillåtna renantal beslutat. Tillgången till vinterbete avgör hur stora renhjordarna kan vara. Om renarna inte kan beta i olika typer av skogsområden kommer rensköterna att få problem med att hitta föda till renarna. En förutsättning för renskötsel är således tillgång till såväl vinterbete och sommarbete. Hur skogsbruket bedrivs får en direkt effekt på renbetet och renskötseln.

3.2.1. Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, har genom samråd och tillgång till samebyarnas markanvändningsredovisningar kännedom om områden och platser med större förekomst av hänslav eller marklav.

3.2.2. Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, lämnar hänslavsrika kantzoner längs vattendrag och myrar samt områden/ trädssamlingar inom eller i anslutning till avverkningstrakt som spridningskällor för hänslav.

3.2.3 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, anlägger inte bestånd med främmande trädslag inom för rennäringen särskilt viktiga platser (3.3.1) om inte annat överenskomms i samråd.

3.2.4 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, gödslar inte marker av lavtyp, lavrik typ och torra ristyper med inslag av lav om inte annat överenskommits i samband med samråd. Exempel på sådana fall kan vara gödsling av marker som degenererats efter brand.

3.2.5 Skogsbrukare med markinnehav inom renskötselområdet, använder markbehandlingsmetoder som minimerar påverkan på lavtillgången på marker av lavtyp, lavrik typ och torra ristyper med inslag av lav om inte annat överenskommits i samband med samråd.

3.2.6 Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet, använder inte bränning på lavmarker viktiga för rennäringen.

3.2.1 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Karta och plandokumentation.

3.2.2 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Karta och plandokumentation. Fältkontroll.

3.2.3 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Fältkontroll.

3.2.4 VER: Samrådsprotokoll. Instruktioner. Intervjuer.

3.2.5 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Fältkontroll.

3.2.6 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Fältkontroll.

KRITERIUM 3.3

Platser av särskild kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse för ursprungsfolk skall tydligt identifieras i samverkan med denna befolkning samt erkännas och skyddas av skogsbrukaren.

3.3.1. Skogsbrukare med markinnehav inom renskötselområdet tar hänsyn till och respekterar områden och platser av särskild kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse för samerna. Dessa är gamla boplatser och andra samiska kulturlämningar, flyttningsleder, naturliga samlingsställen, övernattningsställen (rastbeten), svåra passager, särskilt viktiga hänglavsområden, arbetshagar och kalvningsland samt kulturellt viktiga stigar och offerplatser. Dessa dokumenteras vid samråden eller genom samebyarnas markanvändningsredovisningar och riksintresseredovisningar för renskötsel.

3.3.2. Skogsbrukare med markinnehav inom renskötselområdet planerar och genomför skogsbruksåtgärder så att identifierade områden och platser med särskild kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse för samerna bevaras och skyddas.

3.3.1 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Karta och plandokumentation. Fältkontroll.

3.3.2 VER: Samrådsprotokoll. Kontroll med berörd sameby. Fältkontroll.

KRITERIUM 3.4

Ursprungsfolk skall gottgöras när deras traditionella kunskaper om användningen av skogens arter eller om skötselmetoder tillämpas i skogsbruket. En formell överenskommelse om sådan gottgörelse skall träffas, med befolkningens frivilliga medgivande och kännedom om konsekvenserna, innan skogsbruksåtgärderna påbörjas.

3.4.1. Skogsbrukaren ska ekonomiskt kompensera de renskötande samerna för rimliga kostnader om deras traditionella kunskap om användningen av skogens arter eller om skötselmetoder tillämpas i skogsbruket.

PRINCIP 4: RELATIONER PÅ SAMHÄLLSNIVÅ OCH ARBETARRÄTTIGHETER

Skogsbruksåtgärder skall bibehålla eller förbättra långsiktig social och ekonomisk välfärd för dem som arbetar i skogen och för lokalsamhällena.

KRITERIUM 4.1

Boende inom eller i närheten av skogsbruksområdet bör erbjudas möjligheter till arbete, utbildning och annan verksamhet.

4.1.1. Skogsbrukare bedriver ett ansvarsfullt långsiktigt skogsbruk med ett högt nyttjande av den skogliga produktionspotentialen, med hänsyn till naturmiljön och andra intressen, som skapar möjligheter till arbete i skogen och vidareförädling.

4.1.2. Skogsbrukare planerar åtgärder och brukar skogen på sätt som bidrar till en långsiktig social och ekonomisk välfärd såväl för dem som arbetar i skogen som för boende i närliggande områden.

4.1.3. Skogsbrukare med markinnehav i det fjällnära området⁷ planerar åtgärder och brukar skogen på sätt som främjar lokalbefolkningens sysselsättning och försörjning och därmed lokalsamhällenas ekonomi, samtidigt som hänsyn tas till rennäringen och höga naturvärden inte riskeras.

4.1.4. Skogsbrukare har rutiner för att undersöka möjligheterna till att nyttja lokala tjänster inom skogsbruket och eftersträvar att anställa lokalbefolkning och/eller kontraktera lokala entreprenörer, med beaktande av marknadsmässiga villkor

4.1.5. Större skogsbrukare genomför påvisbara åtgärder som syftar till långsiktiga, stabila och utvecklande relationer med entreprenörsföretag.

4.1.6. Skogsbrukare tillser och dokumenterar att anställda har erforderlig kompetens inom det aktuella arbetsområdet, avseende såväl produktion som natur- och kulturmiljön.

---

⁷ Skogsmark ovan den av Naturskyddsföreningen definierade naturvårdsgränsen (Naturskyddsföreningen 1988 ISBN 91-558-5201-7). Fotnot 4.1.3. Skogsbruk i fjällnära områden beskrivs i 9.3.2.

4.1.7. Skogsbrukare med anställda genomför personalutvecklande insatser för att stärka den anställda i sin yrkesroll och kompetens inom området. Insatserna dokumenteras i individuella kompetensutvecklingsplaner, som upprättas, genomförs och följs upp årligen med den anställda. Om någon av parterna så önskar, medverkar facklig representant.

4.1.8. Skogsbrukare säkerställer genom skriftligt avtal eller intyg att entreprenörer eller andra uppdragstagare med anställd personal som anlitas för att bedriva skoglig verksamhet uppfyller de krav som ställs på skogsbrukare med anställda i indikatorerna 4.1.6. och 4.1.7.

4.1.1 VER:

Kontroll med intressenter, berörda fackliga organisationer, Skogsbruksplan eller motsvarande fältbesök.

4.1.4 VER:

Dokumenterade rutiner angående anställning av lokal arbetskraft och/eller kontrakterande av lokala entreprenörer.

4.1.7 VER:

Kompetensutvecklingsplaner, kontroll/intervju med intressenter.*4.1.8 VER:*

Kontrakt, intervju.

KRITERIUM 4.2

Skogsbruket skall följa eller överträffa alla tillämpliga lagar och/eller föreskrifter som omfattar hälsa och säkerhet för anställda och deras familjer.

4.2.1. Skogsbrukare ansvarar för att de anställda har en god arbetsmiljö för förebyggande av fysisk, mental och social ohälsa.

4.2.2. Skogsbrukare tillser att de anställda har kännedom om gällande bestämmelser för "Systematiskt arbetsmiljöarbete" (Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2001:1) samt att dessa föreskrifter följs.

4.2.3. Skogsbrukare med mer än tio anställda har grundläggande personalsociala uppgifter i årsredovisningen eller annan dokumentation.

4.2.4. Skogsbrukare med anställda ansvarar för att det vid val av arbetsmetod och organisation samt vid anskaffning av utrustning väljs den bästa totallösningen, med beaktande av arbetsmiljö, yttre miljö och ekonomi. Prioritering av yttre miljön får ej ske på bekostnad av arbetsmiljön.

4.2.5. Skogsbrukare med anställda tillser att de anställda har tillgång till företagshälsovård med bred kompetens. Företagshälsovård med branschkunskap väljs, då sådan finns tillgänglig. Företaget erbjuder en på lämpligt sätt organiserad anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet.

4.2.6. Skogsbrukare säkerställer genom skriftligt avtal eller intyg att entreprenör eller annan uppdragstagare med anställd personal som anlitas för att bedriva skoglig verksamhet på markinnehavet uppfyller de krav som ställs i 4.2.1-4.2.5.

4.2.7 Skogsbrukare tillser att samrådsansvar för arbetsmiljöfrågor överenskommes mellan anlitate entreprenörer och skogsbrukaren (Arbetsmiljölagen 3 kap 6-7§§).

VER:

Tillgång till SkogForsk skyddspärm eller motsvarande web-tjänst.

Avtal med företagshälsovård.

Rutin för Systematiskt Arbetsmiljöarbete.

Berörda fackliga organisationer.

Entreprenadavtal.

KRITERIUM 4.3

Anställdas rätt och frihet att organisera sig och förhandla med sina arbetsgivare skall säkerställas enligt ILO-konventionerna 87 och 98.

4.3.1. Skogsbrukare säkerställer de anställdas rätt att organisera sig och förhandla enligt ILO konventionerna 87 och 98.

4.3.2. Skogsbrukare följer gällande lagar och är bundna till kollektivavtal för sina anställda samt iakttar goda seder på arbetsmarknaden.

4.3.3. Skogsbrukare tillser att löner och villkor för anställda inom skogsbruket följer det som gäller i tillämpliga svenska centrala och lokala kollektivavtal.

4.3.4. Skogsbrukare med anställda bereder arbetstagarna varaktiga och trygga anställningsförhållanden. Anställningsformen tillsvidareanställning gäller om ej annat avtalats. Denna anställningsform prioriteras. Härvid tas hänsyn till arbetets varaktighet.

4.3.5. Skogsbrukare skall vid arbetsbrist utifrån sina förutsättningar verka för att överenskommelser träffas, i förhandlingar enligt MBL §§ 11 och 19, med berörd facklig organisation om åtgärder, som mildrar verkningarna för övertalig personal.

4.3.6. Skogsbrukare med anställda tar vid driftformsförändringar som leder till arbetsbrist fram åtgärdsprogram, anpassat till förändringens storlek, som beskriver hur dessa förändringar skall genomföras.

4.3.7. Skogsbrukare säkerställer genom skriftligt avtal eller intyg att entreprenör eller annan uppdragstagare med anställd personal som anlitas för att bedriva skoglig verksamhet på markinnehavet uppfyller de krav som ställs i 4.3.1-4.3.4

4.3.4 VER:

Anställningsbevis, kontroll/intervju med intressenter.

Medlemskap i tillämplig arbetsgivareorganisation eller s.k. hängavtal med berör fackförening (Kollektivavtal).

Kollektivavtalsenliga försäkringar.

4.3.7 VER:

Entreprenörsavtal (bl.a. avtalslängd).

Förhandlingsprotokoll.

KRITERIUM 4.4

Planering och genomförande av skogsbruksåtgärder ska innefatta resultat av utvärderingar av sociala effekter. Samråd skall ske med individer och grupper (både män och kvinnor) som är direkt påverkade av skogsbruksåtgärdena.

Intention med 4.4.

Samrådet ska fånga upp åsikter från lokalbefolkning/grupper och vara underlag för skogsbrukarens beslut av eventuella åtgärder. Samrådsmötet är i första hand ett kommunikativt möte och inte ett beslutande möte.

Rutinerna för att identifiera och motta synpunkter anpassas till storleken på skogsbrukarens innehav. Rutinerna skall ange ansvarsförhållandet inom organisationen gällande hantering och utvärdering av synpunkter. Generellt gäller större krav på rutiner hos större skogsbrukare, samt på offentligt ägda skogar, t.ex. kommuner samt kyrkans skogar.

Samrådet präglas av:

- *tydlighet i vad samrådet går ut på och hur processen ser ut*
- *öppenhet från samtliga parter*
- *förtroendeskapande dialog*

Intressenter kan identifieras bl.a. med hjälp av de regionala länsbygderåden som har löpande kontakter med lokala utvecklingsgrupper i respektive län.

Lokala utvecklingsgrupper definieras genom att de;

- *arbetar brett för bygdens utveckling och bygdens bästa*
- *tillvaratar bygdens gemensamma intressen och företräder ofta bygden i olika sammanhang*
- *är öppen för alla i bygden*
- *utes och arbetar demokratiskt*
- *verkar i ett område som avgränsas av bygdens befolkning själva, ofta är byn eller församlingen den geografiska enheten*

Med lokala intressenter avses t.ex.:

- *Miljöorganisationer (Naturskyddsföreningen, Fältbiologerna, Regional Ornitologisk förening, etc.)*
- *Föreningar (Hembygdsföreningar, Friluftsförbundet, Idrottsföreningar, etc.)*
- *Bygderörelsen, kommunbygderåd och lokala utvecklingsgrupper*
- *Arrendatorer (jordbruk, jakt, fiske, turism etc.)*
- *Närboende vid tätortsnära skogsbruk*

Vanligtvis berörs lokala intressenter främst vid större åtgärder såsom föryngringsavverkning. Behov av samråd kan dock uppstå vid andra större åtgärder som har väsentlig inverkan på t.ex. lokala intressenter.

För att bespara tid och förenkla samråden genomförs de flesta samråd genom ett möte.

Det är oftast bäst att träffas på plats i skogen, för att där tydliggöra planerade åtgärder och önskemål från intressenter. Två möten kan vara nödvändiga i komplexa fall, om t.ex. flera objekt eller intressenter berörs.

En samrådsredogörelse innehåller

Kallelse, sändlista, kartunderlag, samrådsprotokoll, samrådsredogörelse där inkomna synpunkter tillgodoses eller bemöts, och beslut framgår.

4.4.1. Skogsbrukare tillser att information om rutiner och hur man erhåller information angående planerade skogsbruksåtgärder finns tillgänglig för direkt påverkade individer och grupper⁸. Rutiner anpassas till organisationens storlek och den skogliga verksamhetens omfattning.

4.4.2. Skogsbrukare har rutiner för att identifiera och motta synpunkter från lokala intressenter⁹. Rutinerna anpassas till storleken på skogsbrukarens innehav.

4.4.3. Skogsbrukare erbjuder berörda intressenter samråd vid slutavverkningar som berör platser som är av särskild vikt för lokalbefolkning och lokalt näringsliv, för dess rekreation, kultur eller lokala ekonomi.

4.4.4. Skogsbrukare kallar identifierade intressenter, lokala utvecklingsgrupper samt personer och organisationer som visat intresse för objektet till samråd genom en skriftlig kallelse med angivande av tid och plats. En karta, där planerade åtgärder framgår översiktligt i text eller bild skickas ut till alla identifierade intressenter innan mötet.

4.4.5. Skogsbrukare tar vid svårlösta tvister hjälp av neutral part.

4.4.6. Skogsbrukare upprättar ett samrådsprotokoll, där inkomna synpunkter redovisas. Skogsbrukaren anger var och när protokollet är tillgängligt för kommentarer. De intressenter som deltar skall beredas möjlighet att kommentera protokollet, eventuella kommentarer ska redovisas.

4.4.7. Skogsbrukare upprättar en samrådsredogörelse där samrådsprotokollet finns med, och där skogsbrukaren redogör för beslut om åtgärd. Av redogörelsen framgår hur skogsbrukaren bemött eller tillgodosett inkomna synpunkter under samrådet. Beslut om åtgärd tas av skogsbrukaren själv, efter det att samrådet genomförts.

4.4.8. Skogsbrukare delger de som medverkat i samrådet samrådsredogörelsen innan påbörjandet av den skogliga åtgärden.

---

⁸Avverkningsanmälan/-ansökan är offentlig handling och kan erhållas på begäran från lokalt Skogsstyrelsekontor eller motsvarande.

⁹ Med lokala intressenter avses såväl män som kvinnor.

4.4.9. Skogsbrukare dokumenterar och sammanställer information om fornlämningar, fornlämningsområden och värdefulla kulturlämningar på markinnehavet.

4.4.10. Skogsbrukare planerar, genomför och övervakar skogsbruksåtgärder på sätt som bevarar fornlämningar, fornlämningsområden och värdefulla kulturlämningar på markinnehavet.

VER:

Rutiner.

Dokumentation.

Kontroll med intressenter.

KRITERIUM 4.5

Lämpliga metoder skall användas för att komma till rätta med klagomål och för att sörja för skälig gottgörelse för förlust eller skada som inverkar på lokalbefolkningens lagliga eller hävdvunna rättigheter, egendom, tillgångar eller utkomst. Åtgärder skall vidtas för att undvika sådan förlust eller skada.

4.5.1. Skogsbrukare har kännedom om legala belastningar gällande skogsbruket på markinnehavet (exempelvis nyttjanderätter, servitut, sedvanerätter) och utnyttjar denna i sin planering för att undvika förlust eller skada på lokalbefolkningens lagliga eller hävdvunna rättigheter, egendom, tillgångar eller utkomst.

4.5.2. Skogsbrukare har klarlagt rutiner, ansvar och befogenheter för att hantera och utreda klagomål som avser skador på lokalbefolkningens lagliga eller hävdvunna rättigheter, egendom, tillgångar eller utkomst.

4.5.3. Skogsbrukare sörjer för skälig kompensation om förlust eller skada skulle uppstå på lokalbefolkningens lagliga eller hävdvunna rättigheter, egendom, tillgångar eller utkomst.

VER:

Dokumentation. Rutiner. Kontroll/intervju med intressenter.

PRINCIP 5: UTBYTE AV SKOGEN

Skogsbruksåtgärderna skall gynna ett effektivt nyttjande av skogens mångfald av produkter och andra nyttigheter för att säkerställa ekonomisk bärkraft och ett stort antal miljöbetingade och sociala fördelar.

KRITERIUM 5.1

Skogsbruket skall sträva efter ekonomisk bärkraft samtidigt som de totala kostnaderna, d v s miljömässiga, sociala och driftskostnader, för produktionen beaktas, samt svara för erforderliga investeringar för att bevara skogens ekologiska produktionsförmåga.

5.1.1. Större skogsbrukare tillser att en övergripande offentlig beskrivning finns över hur skogsbruket bedrivs i långsiktigt ekonomiskt bärkraftiga former, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och kulturmiljö- och sociala värden värnas. För övriga skogsbrukare säkerställs detta via Skogsstyrelsens ransoneringsregler och fastighetens skogsbruksplan.

5.1.2. Större skogsbrukare nyttjar skogsproduktionen i enlighet med den övergripande offentliga beskrivningen (5.1.2), eller för mindre skogsbrukare i enlighet med Skogsstyrelsens ransoneringsregler och fastighetens skogsbruksplan.

5.1.3. Skogsbrukare nyttjar en väsentlig del av den tillgängliga skogliga produktionen.

5.1.4. Skogsbrukare planerar skogsbruket, med hänsyn till markinnehavets storlek och förutsättningar, i syfte att uppnå en balanserad åldersfördelning med beaktande av skogens tillväxtdynamik.

5.1.5. Skogsbrukare återbeskogar all skogsmark efter föryngringsavverkning om inte naturvårdsavtal eller myndighetsbeslut med annan innebörd finns.

5.1.6. Skogsbrukare använder föryngrings-, röjnings- och gallringsåtgärder som ger säker och snabb återbeskogning samt välbestockade och produktiva bestånd enligt SVL 10 §, föreskrifterna

5.1.7. Skogsbrukare begränsar riskerna för svamp-, vind- och insektsskador genom tillämpning av SVL 29 §, föreskrifterna.

5.1.8. Skogsbrukare tar i samråd med jägare/jägarorganisationer fram ett program för att begränsa viltskador. Programmet beaktar markinnehavets storlek och förutsättningar samt baseras på bästa tillgängliga kunskap. Exempel på åtgärder är anpassad avskjutning och ökad viltfoderproduktion.

VER:

5.1.1: Beskrivning och mål för skogsbruket, plandokumentation, ekonomisk redovisning.

5.1.2: Plandokumentation, avverkningsberäkningar/-förslag och avverkning, befintlig och planerad årsyta.

5.1.3-5.1.8: Plandokumentation, instruktioner, intervjuer, fältbesök.

KRITERIUM 5.2

Skogsbruket och marknadsföringsinsatserna bör stimulera bästa möjliga användning samt lokal förädling av de många olika produkter som skogen ger.

5.2.1. Skogsbrukare strävar efter skogsskötsel- och skogsbruksmetoder som genererar bästa möjliga användning av olika skogsprodukter.

5.2.2 Större skogsbrukare genomför, i det fall det är relevant, marknadsföringsinsatser för att stimulera bästa användning av skogens olika produkter. Lokal näringsverksamhet beaktas under marknadsmässiga villkor

VER:

Policy/mål

KRITERIUM 5.3

Skogsbruket bör minimera spill i samband med avverkning och anslutande verksamhet i skogen samt undvika skador på andra tillgångar i skogen.

5.3.1. Skogsbrukare använder sig av avverkningsmetoder som väl tillvaratar virkesvärdet och minimerar skador på kvarvarande skog och mark samt följer löpande upp utfallet.

5.3.2. Skogsbrukare har kunskap om den miljöpåverkan som skogsbruket har, vilka miljö- och kretsloppsanpassade insats- och förbrukningsvaror som kan användas och vilken teknik som är skonsam för människan och naturen.

5.3.3. Skogsbrukare har systematiska och dokumenterade rutiner för att minimera skadliga utsläpp från maskiner, för att följa upp utfallet och för att kontinuerligt genomföra miljöförbättringar.

5.3.4. Större skogsbrukare har rutiner som säkerställer kvaliteten på arbetet inom det maskinmiljötekniska området. Rutiner är anpassade till verksamhetens omfattning och inriktning.

VER:

5.3.1: Instruktioner, intervjuer, fältbesök.

5.3.2 - 5.3.3: Dokumentation, intervjuer.

5.3.4: Rutiner, intervjuer, fältbesök.

KRITERIUM 5.4

Skogsbruket strävar efter att stärka och diversifiera den lokala ekonomin och undvika att den blir beroende av en enstaka skogsprodukt.

Intent box 5.4 & 5.5:

Ett ansvarfullt skogsbruk ger arbetstillfällen, gynnar den lokala ekonomin och är en förutsättning för en levande landsbygd. Skogen kan även vara viktig för lokal näringsverksamhet, t.ex. turism, jakt, bär- och svamplockning, täkt av hemslöjdsvirke, samt fäbodrift. Genom ett ansvarfullt skogsbruk och/eller genom anpassningar av skogsskötseln kan skogsbrukaren stärka lokala näringsverksamheter.

Skogen har även ett stort rekreativvärde för närboende i både landsbygd och tätort. Dessa värden kan upplevas olika beroende på till exempel var i landet skogen är belägen, och hur tillgänglig den är. För skogsbrukaren kan det vara svårt att ha kunskap om dessa värden, att identifiera vilka som har åsikter samt väga samman sina egna med ibland olika motstående intressen

För lokala intressenter och annan lokal näringsverksamhet är det angeläget att skogsbrukaren får information om skogens andra nyttigheter. Därför är det viktigt att dessa ger sig till känna, så att skogsbrukaren i tid kan planera för lämpliga skogsbruksåtgärder.

När skogsbrukaren får kännedom om att ett område har stora rekreativvärden, t.ex. genom en nyupprättad skogsbruksplan eller genom inkomna synpunkter, är samrådet en bra process för att kommunicera för att försöka hitta lösningar.

Skogsbruksåtgärder i områden som har rekreativvärden av stor betydelse ägnas särskild omsorg. Detta innebär att det är särskilt viktigt att här beakta synpunkter och vid behov genomföra samråd där skogsbrukare och intressenterna möts. Detta kan här också innebära anpassningar av skötselprogrammet, vilket framgår av skogsbruksplanen, eller i planeringen av den detaljhänsyn som ska tas vid de skogliga åtgärderna.

Exempel på rekreativvärden som anses vara av stor betydelse:

A. Rekreativområden, leder samt friluftsområden – avser av myndigheterna fastlagda områden i översiktplaner och/eller utmärkta i terrängen eller på karta. Beslut finns där skogsbrukaren givit sitt godkännande.

B. ”Tätortsnära skogar” - med tätortsnära skogar avses de skogar som frekventeras genom olika anordningar som leder, iordningställda rastplatser, naturstig, motionsleder och parkeringar och som därigenom höjer besöksfrekvensen i området. Tätort definieras i detta sammanhang med Statistiska Centralbyråns (SCB) metodik: områden med minst 200 personer som bor max 200 meter från varandra.

Övriga förtydliganden.

Samråden med jakt- och fiskeintressena regleras utifrån de avtal som respektive förening/lag upprättat, där jaktens och/eller fiskets anspråk går utöver markutnyttjandet. Som exempel kan nämnas viltåkrar, fasta fiskeplatser, jaktkojor och gapskjul d v s fasta anläggningar.

5.4.1 Skogsbrukare har kännedom om den produktion skogen kan ge av olika nyttigheter för lokal näringsverksamhet.

5.4.2 Skogsbrukare beaktar synpunkter från lokal näringsverksamhet under marknadsmässiga villkor. Större skogsbrukare har rutiner för att dokumentera synpunkter.

VER:

Plandokumentation, rutiner, intervjuer, fältbesök, förekomst av samråd.

KRITERIUM 5.5

Skogsbruksåtgärderna skall erkänna, bevara och, där så är lämpligt, öka värdet på skogens nyttigheter och tillgångar som t ex avrinningsområden och fiskevatten.

5.5.1. Skogsbrukare har kännedom om skogens nyttigheter och tillgångar, exempelvis friluftsliv, jakt och fiske, och genomför där så är lämpligt påvisbara åtgärder för att bevara och öka dessa värden.

5.5.2. Skogsbrukare har rutiner för att beakta synpunkter rörande skogens andra nyttigheter/tillgångar från berörda intresseorganisationer, allmänhet och myndigheter vid avverkningar eller andra skogliga åtgärder. Rutinerna anpassas till storleken på skogsbrukarns innehav.

5.5.3. Skogsbrukare avtalar, om parterna finner det nödvändigt, om det gemensamma brukandet av olika naturresurser i samma område genom avtal eller andra överenskommelser.

5.5.4. Skogsbrukare planerar och genomför skoglig verksamhet som berör rekreationsvärden med särskild omsorg.

5.5.5. Skogsbrukare planerar och genomför skogsbruksåtgärder så att framkomlighet bevaras och skador undviks på frekvent använda stigar.

5.5.6. Skogsbrukare dokumenterar jakträttsinnehav på markinnehavet samt tillser att jakten bedrivs på ett långsiktigt uthålligt sätt i överensstämmelse med gällande jaktlagstiftning.

VER:

5.5.1-5.5.6: Instruktioner, dokumentation av viktigare anläggningar och viktig pågående verksamhet, intervjuer, fältbesök.

5.5.2: Instruktioner, rutiner, intervjuer, fältbesök.

5.5.3: Instruktioner, intervjuer, fältbesök.

KRITERIUM 5.6

Skogsprodukter skall skördas i en takt som inte överskrider nivåer som varaktigt kan upprätthållas.

5.6.1 Större skogsbrukare tillser att avverkning och annat nyttjande av skogen är långsiktigt hållbart. Dokumentation över långsiktigt hållbara avverkningsnivåer finns.

5.6.2. Övriga skogsbrukare tillser att långsiktiga avverkningsnivåer hålls genom att tillämpa Skogsvårdslagens ransoneringsregler och fastighetens skogsbruksplan.

5.6.3. Större skogsbrukare tillser att det finns rutiner för att säkerställa att avverkningsnivåer under en längre period inte överskrider de angivna långsiktigt hållbara nivåerna.

VER:

5.6.1 samt 5.6.3: Avverkningsberäkningar, dokumentation, intervjuer, fältbesök.

PRINCIP 6: MILJÖPÅVERKAN

Skogsbruket skall bevara den biologiska mångfalden och därtill knutna värden, vattentillgångar, jordar, unika och känsliga ekosystem och naturtyper och därigenom bibehålla de ekologiska funktionerna och skogens karaktär.

KRITERIUM 6.1

Utvärdering av miljöpåverkan skall vara genomförd och nöjaktigt integrerad i skogsbrukets skötselsystem. Utvärderingen skall anpassas till skogsbrukets omfattning och intensitet samt särarten hos de påverkade tillgångarna. Utvärderingen skall omfatta hänsyn till påverkan på landskapsnivå liksom inverkan av lokal bearbetningsutrustning. Miljöpåverkan skall utvärderas innan lokalt störande verksamhet påbörjas.

6.1.1. Skogsbrukare dokumenterar sitt markinnehav i enlighet med bilaga 1 och bilaga 2.

6.1.2. Större skogsbrukare planerar i ett landskapsekologiskt perspektiv, med hänsyn till egen arrondering och andra lokala förutsättningar.

6.1.3. Större skogsbrukare planerar skogsbruket i syfte att uppnå en landskapsekologiskt balanserad åldersfördelning, med särskilt beaktande av andelen äldre skog i landskap med brist på sådan.

6.1.4. Större skogsbrukare har ekologiska landskapsplaner eller motsvarande med förklaringar. Dessa finns dokumenterade och är offentligt tillgängliga.

6.1.5. Mindre skogsbrukare tillser att regionala aktionsplaner eller motsvarande beaktas i samband med skogsbruksplanläggning.

6.1.6. Skogsbrukare använder inte oprövade skogsbruksmetoder och material med potentiellt avsevärda negativa effekter på människan eller naturen utan att dessa är godkända av FSC:s nationella representation.

6.1.7. Skogsbrukare genomför naturvärdesbedömning¹⁰ på beståndsnivå före större skogliga åtgärder och dokumenterar resultatet samt planerar och genomför skogsbruket för att minimera negativa effekter.

VER:

6.1.1-3 Kontroll av planinstrumentet, bristanalys.

6.1.4 Rutiner, intervjuer.

6.1.5 Plandokumentation, kunskap om regionala aktionsplaner eller motsvarande.

6.1.6 Yttrande från nationella representationen.

6.1.7 intervjuer, fältkontroll utförda naturvärdesbedömningar.

KRITERIUM 6.2

Det skall finnas regler och rutiner, för att skydda sällsynta, hotade och utrotningshotade arter och deras habitat (t ex boplats- och födosöksområden). Naturvårdsområden och skyddsområden skall avsättas i skäligen omfattning med hänsyn till skogsbrukets omfattning och intensitet samt särarten hos de påverkade tillgångarna. Otillbörlig jakt, fiske, fångst, samt insamlande skall kontrolleras.

6.2.1. Skogsbrukare undantar från alla skogsbruksåtgärder, förutom åtgärder påkallade för att bevara eller främja biotopens naturliga eller hävdbetingade biologiska mångfalden alla¹¹:

- a) **Utpräglad olikåldrig och skiktad naturskog¹⁴ med riklig förekomst av gamla/grova träd och rikligt med grövre död ved i olika nedbrytningsstadier.¹²**
- b) **Nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik (1995).**
- c) **Impediment (mark vars virkesproducerande förmåga är mindre än 1m3sk per hektar och år).**

---

¹⁰ Enligt Bilaga 2.

¹¹ Definitionen tolkas i ett regionalt perspektiv med beaktande av ståndortens och skogstypens förutsättningar. Beträffande tolkning i fjällnära skog se indikator 9.3.2.

¹² Åtgärder för att främja friluftslivet får vidtas under förutsättning att den biologiska mångfalden inte skadas.

6.2.2. Skogsbrukare tillser att skötselkrävande nyckelbiotoper sköts enligt definierade och dokumenterade skötsel mål.

6.2.3. Skogsbrukare utvärderar information om samt dokumenterar förekomst och hänsyn gällande rödlistade arter utanför avgränsade nyckelbiotoper.

6.2.4. Skogsbrukare genomför påvisbara åtgärder för att säkra förekomster av rödlistade arter (enligt 6.2.3.) utanför avgränsade nyckelbiotoper. Sådana åtgärder kan vara generella, och innefatta detaljhänsyn eller hänsynsytor vid avverkning, alternativt specifika genom punktinsatser eller avsättningar av skog för naturvårdsändamål.

6.2.5. Skogsbrukare dokumenterar förekomst och hänsyn gällande kända rovfågelbon och tjäderspelplatser samt genomför påvisbara åtgärder för att skydda dessa.

6.2.6. Skogsbrukare undviker avverkning i skiktade lövdominerade skogar under fåglarnas häckningsperiod .

6.2.7. Skogsbrukare anlägger inte skog på:

- a) avgränsade öppna eller igenväxande kulturmarker i skogslandskapet mindre än 0,5 hektar,
- b) öppna och igenväxande kulturmarker med särskilda natur- och kulturvärden där den hävdvillade artsammansättningen ännu är tydlig (torplägen, äldre odlingar).

6.2.8. Skogsbrukare bevarar eller tillskapar öppna brynmiljöer, om möjligt hävdade, i samband med skogliga åtgärder i beståndet.

6.2.9. Skogsbrukare planerar sitt skogsbruk så att framtida beskuggning av solexponerade bryn, åkerholmar och andra småbiotoper undviks.

6.2.10. Skogsbrukare eftersträvar att bevara den hävdvillade biologiska mångfalden vid hanterande av ohävdade ängs- eller hagmarker med särskilda naturvärden där artsammansättningen ännu bär prägel av tidigare hävd. Naturvärden knutna till tidigare friväxande grova träd samt kulturlandskapets träd- och buskarter gynnas.

6.2.11. Skogsbrukare sköter övriga beskogade tidigare öppna kulturmarker så att närområdet i anslutning till ännu öppen kulturmark domineras av lövträd under hela omloppstiden.

6.2.12. Skogsbrukare övervakar kontinuerligt markinnehavet med avseende på otillåten jakt och fiske samt vidtar korrigerande och förebyggande åtgärder vid behov.

VER:

6.2.1-6.2.12 Rutiner, Dokumentation, Skogsstyrelsens hemsida, intervjuer, fältkontroll.

KRITERIUM 6.3

Ekologiska funktioner och värden skall bevaras intakta förstärkas eller återskapas exempelvis vad gäller:

- a) Skogsförnyring och succession.*
- b) Genetisk mångfald, art- och ekosystemdiversitet.*
- c) Naturliga kretslopp som påverkar skogsekosystemets produktivitet.*

6.3.1. Skogsbrukare ståndortsanpassar skogsskötselåtgärderna och dokumenterar dessa.

6.3.2. Skogsbrukare har kunskap om skogsbruksmetoder som i väsentliga avseenden efterliknar naturlig/hävdskapad dynamik och när dessa är att föredra.

6.3.3. Skogsbrukare använder metoder såsom fröträdsställning, skärm, luckhuggning, blädning, plockhuggning där de åstadkommer god förnyring med för ståndorten och skötselmålen lämpliga trädslag.

6.3.4. Skogsbrukare lämnar högstubbar, lågor och andra döda träd som varit döda längre än ett år och inte utgör en säkerhetsrisk för dem som arbetar i skogen, allmänheten inom rekreationsområden eller blockerar frekvent nyttjade stigar och vägar.¹³

6.3.5. Skogsbrukare lämnar alla högstubbar, lågor och andra döda träd¹⁴:

- a) från naturvärdesträd (6.3.15) och andra träd som tidigare lämnats som naturhänsyn**
- b) i områden avsatta för naturvård inklusive hänsynsytor**
- c) på impediment**

6.3.6. Skogsbrukare lämnar vid tillvaratagande av vindfällan på hyggen, i medeltal, minst två grövre nya vindfällan per hektar.

6.3.7. Skogsbrukare tillskapar minst tre¹³ högstubbar¹⁴ eller ringbarkade träd i medeltal per hektar avverkad yta vid föryngringsavverkning och grövre gallring. Skogsbrukaren strävar efter att fördela dessa i så lika antal som möjligt på grövre, icke naturvärdesträd av tall, gran, björk och asp.

6.3.8. Skogsbrukare planerar och genomför skogsbruksåtgärder så att lövträd, där naturliga förhållanden så medger, utgör minst 10 % av volymen¹⁵ (5 % i området norr om Limes norrlandicus) vid föryngringsavverkning, räknat i medeltal inklusive absoluta närområden. Naturligt förekommande lövträdslag bibehålls normalt i beståndet.

6.3.9. Skogsbrukare planerar och brukar markinnehavet så att på sikt en areal motsvarande minst 5% av arealen frisk och fuktig skogsmark¹⁶ utgörs av lövrika bestånd som domineras av lövträd under merparten av omloppstiden. Bestånden sköts så att goda betingelser för lövträdsanknuten biologisk mångfald främjas. Kravet gäller där naturliga föryngrings- och tillväxtbetingelser ger förutsättningar för löv.

6.3.10. Skogsbrukare med markinnehav inom den nemoral zonen utanför granens naturliga utbredningsområde, planerar och brukar innehavet så att på sikt mindre än 50 % av den produktiva skogsmarksarealen utgörs av bestånd dominerade av gran (tillsammans med eventuella bestånd dominerade av främmande trädslag).

---

¹³ Klenare avverkningsrester undantas, liksom död ved som utgör yngelmaterial för skadeinsekter vid dokumenterad risk för massförökning. Större sammanhängande områden med död skog får åtgärdas för anläggning av ny skog enligt kraven i Skogsvårdslagen.

¹⁴ I tätortsnära skogar och längs allmänt nyttjade leder skall åtgärder vidtas rörande död ved för framkomlighet och säkerhet. Åtgärder kan även vidtas då det är påkallat av arbetsmiljöskäl.

¹³ Vid föryngringsavverkning i ek- och bokbestånd tillskapas död ved, så att det vid avvecklingen av det gamla beståndet finns minst två ringbarkade träd eller högstubbar av huvudträdslaget i medeltal per hektar avverkad yta. Av övriga ädellövträd behöver inga högstubbar eller ringbarkade träd skapas.

¹⁴ Kapade på högsta säkra höjd.

¹⁵ Inklusive högstubbar av lövträd.

¹⁶ Lövträdsdominerade områden som avsatts enligt 6.4.1 får inräknas norr om Limes norrlandicus.

Fjällnära skog ovan Naturvårdsgränsen, def. enligt Naturskyddsföreningen (1988), är undantagen kraven i 6.3.8.

6.3.11. Skogsbrukare genomför påvisbara åtgärder¹⁷ för att möjliggöra för att beteskänsliga trädslag naturligt ska kunna utvecklas till trädformiga individer.

6.3.12. Större skogsbrukare genomför alla rimliga åtgärder för att bränna en areal motsvarande minst 5% av föryngringsarealen¹⁸ på torr och frisk mark under en femårsperiod. Avverkning och bränning planeras så att brandgynnade arter främjas och att näringsurlakning direkt ut i vattendrag minimeras. (Se även bilaga 5 om bränning).

6.3.13. Större skogsbrukare dokumenterar alla bränningsåtgärder i plandokument och skogliga register.

6.3.14. Skogsbrukare avgränsar, i första hand på barmark, som hänsynsytor:

- a) småbiotoper med särskilda naturvärden;
- b) vid behov skyddszoner i anslutning till biotoper med särskilda naturvärden.

6.3.15. Skogsbrukare främjar i anslutning till våtmarker och impediment kontinuerligt beskogade, om möjligt skiktade, topografiskt, hydrologiskt och ekologiskt betingade övergångszoner. Avgränsning sker i första hand på barmark.

6.3.16. Skogsbrukare lämnar stormfasta träd av olika trädslag med goda förutsättningar att utvecklas till grova och gamla träd under nästa omloppstid i syfte att åstadkomma minst 10 sådana träd¹⁹ per hektar i kommande skogsgeneration (inklusive relevanta naturvärdesträd enligt 6.3.18) Avser genomsnitt på produktiv mark inom behandlingsenheten inklusive övergångszoner och hänsynsytor.

6.3.17. Skogsbrukare lämnar hänsynsytor, kantzoner eller trädgrupper samt naturvärdesträd (6.3.15) på sådant sätt att större kala ytor undviks.

---

¹⁷ Baserat på bedömning i ett landskapsperspektiv, bästa tillgängliga kunskap samt samråd med jägarorganisationer.

¹⁸ Företrädesvis väljs tidigare brandpåverkad mark, förutom sådana lavmarker som är viktiga för rennäringen. Där förutsättningar finns används naturlig föryngring. Undantag medges för regioner där naturliga bränder varit av underordnad betydelse. Hit hör fjällnära skog, västra Västergötland, västra Småland, Halland, Skåne samt södra Blekinge. Undantag medges också i tätortsnära skog samt på Öland och Gotland.

¹⁹ Antalet kan minskat där naturvärdesträden utgörs av ek eller bok.

6.3.18. Skogsbrukare lämnar och värnar, vid alla skogsbruksåtgärder, alla naturvärdesträd²⁰:

- a) avvikande, särskilt grova och/eller gamla träd;
- b) grova träd med påtagligt vid och grovgrenig och/eller platt krona,
- c) grova, tidigare frivuxna, sk hagmarksgranar,
- d) grova aspar och alar där sådana inte förekommer rikligt, i barrdominerade bestånd,
- e) trädformig sälg, rönn, oxel, lönn, lind, hägg och fågelbär, samt grov hassel i barrdominerade bestånd,
- f) grova enar,
- g) träd med påtagliga, öppna brandlyror,
- h) hålträd och träd med risbon,
- i) träd med tydliga äldre kulturspår,
- j) enstaka eller mindre grupper av ädla lövträd i det boreala skogslandskapet.

6.3.19. Skogsbrukare planerar och brukar sitt markinnehav så att ett betydande antal lövträd och ett lämpligt antal övriga träd ges goda livsbetingelser för att därigenom kunna bilda naturvärdesträd.

6.3.20. Skogsbrukare övervakar och dokumenterar efterlevnaden av indikatorerna 6.3.14-6.3.19 och genomför korrigerande och förebyggande åtgärder om indikatorerna inte uppfylls.

6.3.21. Skogsbrukare bedriver skogsbruket i former som syftar till att upprätthålla markens naturliga processer och långsiktiga produktionsförmåga samt undviker att skada andra ekosystem och biologisk mångfald. Skogsbrukare som tillför/återför kväve/mineralämnen skall med stöd av övergripande dokumentation²¹ visa att åtagandena inte utförs i strid mot detta.

6.3.22. Skogsbrukare tillser att all kvävegödsling sker i enlighet med Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd samt rekommendationer enligt indikator 6.3.21.

---

²⁰ Undantag medges där träden ingår i det normala skogsskötselprogrammet, exempelvis timmerställningar, skärmställningar, fröträdställningar yngre än 25 år, huvudstammar i bestånd av ädla lövträd. Undantag medges även vid vägbyggnad och vid risk för skador på människor och byggnader samt för träd i anslutning till elledningar.

²¹ Se bilaga 6 gällande kväve.

6.3.23. Skogsbrukare tillser vid uttag av biobränsle att Skogsstyrelsens rekommendationer följs. Uttaget dokumenteras på beståndsnivå.

6.3.24. Skogsbrukare tillser vid kompensation av näringsämnen/askåterföring för biobränsleuttag, skogsmarkskalkning och vitaliseringsgödsling att detta sker i enlighet med Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

6.3.25. Skogsbrukare använder sig vid planering och skogsbruksåtgärder av uppdaterad kunskap från nya forskningsresultat om skogsbrukets inverkan på skogsmarkens långsiktiga produktionsförmåga.

VER:

6.3.1: Instruktioner, planer, fältkontroll.

6.3.2 – 6.3.3: Intervjuer, kunskap/utbildning, fältkontroll.

6.3.2-6.3.8 Fältkontroll, kontroll av planer och instruktioner samt kontroll med skogsbrukaren.

6.3.9-10 Fältkontroll, nuvarande ädellövskogsandel, kontroll av planer och instruktioner samt kontroll med skogsbrukaren.

6.3.11 Planer, fältkontroll.

6.3.12 - 6.3.13 Dokumentation, Bränningsplaner, bränningsstatistik, fältkontroll.

6.3.14 – 6.3.18 Fältkontroll, större skogsbrukare och paraplyorganisationer följer upp och dokumenterar hänsynens omfattning.

6.3.22-6.3.25: Fältbesök och intervjuer, register över skogsmark som ej gödglas. Register över skogsmark där biobränsleuttag skett (jämför med skogsbruksplan).

KRITERIUM 6.4

Ett för landskapet representativt urval av befintliga ekosystem skall bevaras i sitt naturliga tillstånd och märkas ut på kartor. Detta skall ske i lämplig omfattning med hänsyn till skogsbrukets omfattning och intensitet samt särarten hos de påverkade tillgångarna.

6.4.1. Skogsbrukare undantar minst 5 % av sin produktiva skogsmarksareal^{22 23 24}(enligt Bilaga 3) från andra åtgärder än skötsel påkallad för att bevara och främja biotopens naturliga eller

---

²² Undantag gäller för markinnehav mindre än 20 ha produktiv skogsmark där områden som har, eller i en nära framtid kan utveckla, höga naturvärden saknas.

hävdbetingade biologiska mångfald²⁵. Åtgärder för att främja friluftslivet under förutsättning att den biologiska mångfalden inte skadas. Vid urval och avgränsning prioriteras områden efter deras betydelse för den biologiska mångfalden och representativitet i landskapet

VER:

6.4.1 Kontroll av planmaterialet. Fältkontroll.

KRITERIUM 6.5

Skriftliga riktlinjer skall utarbetas och tillämpas för att kontrollera erosion, minimera skogsskador vid avverkning, vägbyggen och alla andra mekaniska störningar samt för att skydda vattentillgångar.

6.5.1. Skogsbrukare begränsar markberedning till de ståndorter där åtgärden behövs för att uppnå god förnygring samt anpassar metod och intensitet till ståndortens förutsättningar.

6.5.2. Skogsbrukare använder intermittenta markberedningsmetoder på fuktiga marker och marker med risk för erosion samt utför inte markberedning i kantzoner mot vatten och på blöta marker.

6.5.3. Skogsbrukare har rutiner för att undvika att betydande körskador²⁶ uppstår i samband med skogsbruksåtgärder. Rutinerna inbegriper nyttjandet av lämplig metodik och teknik för att undvika betydande skador vid drivning speciellt där transporter korsar vattendrag.

6.5.4 Skogsbrukare har rutiner för att åtgärda betydande körskador i de fall sådana uppkommer.

6.5.5. Skogsbrukare tillses vid nybyggnation av vägar att rutiner finns som bevarar naturliga vattendrags sträckning samt undviker skador på vattendragen.

---

²³ Vid skogsbruk på markinnehav där områden enligt 6.2.1 a och b (för vilket ersättning till skogsbrukaren inte utgått) väsentligen överstiger 5 % av den produktiva skogsmarksarealen, kan lämpliga kvantitativa delar av standarden modifieras enligt överenskommelse träffad med certifieraren.

²⁴ Markinnehav inom fjällnära områden ovan Naturvårdsgränsen, definierad av Naturskyddsföreningen (1988), är undantagen från kraven i 6.4.

²⁵ I områden avsatta för naturvårdsändamål sker ingen avverkning under fåglarnas häckningsperiod.

²⁶ Med betydande körskador avses exempelvis skador som orsakar påtaglig erosion och slamföring till vattendrag, spårbildning som förändrar vattenflödets riktning, skador i områden med särskilda naturvärden och spårbildning i miljöer av särskild betydelse för friluftslivet, särskilt i närheten i tätorter.

6.5.6. Skogsbrukare åtgärdar i samband med upprustning av vägtrummor befintliga vandringshinder orsakade av trummorna.

6.5.7. Större skogsbrukare upprättar åtgärdsplaner i särskilt värdefulla vattendrag för att ta bort vandringshinder för vattenlevande organismer, som orsakats av vägtrummor.

6.5.8. Skogsbrukare anlägger inte nya diken för markavvattning på tidigare odikad mark.²⁷

6.5.9. Skogsbrukare tillämpar skyddsdikning enbart då det är uppenbart att Skogsvårdslagens föryngringskrav annars inte kan uppfyllas.

6.5.10. Skogsbrukare säkerställer att diken och vägdiken normalt inte mynnar ut i vattendrag, sjöar och värdefulla våtmarker.

6.5.11. Skogsbrukare underhåller inte tidigare anlagda diken på lågproduktiva²⁸ torvmarker²⁹.

6.5.12. Skogsbrukare har kännedom om befintliga naturvärden, även nedströms, och restaureringsmöjligheter innan dikesrensning tillämpas. Skyddsåtgärder tillämpas och hänsyn dokumenteras

6.5.13. Skogsbrukare som utför dikesrensning konstruerar vid behov funktionella sedimentationsdammar för att minimera negativa effekter från sedimentation.

6.5.14. Skogsbrukare har rutiner som medför att åtgärder längs vattendrag och öppna vattenytor främjar kontinuerligt beskogade, om möjligt skiktade, topografiskt, hydrologiskt och ekologiskt betingade övergångszoner.

---

²⁷ Undantag medges vid översvämningar som hotar beståndets livskraft.

²⁸ Klassificerade som lavtyp, lavrik typ, fattigristyp, kråkbär-ljungtyp och starr- fräkentyp enl. Hägglund & Lundmark 1987. *Bonitering, Del 1. Definitioner och anvisningar*. Skogsstyrelsen, Jönköping. 53 pp. ISBN 91-85748-64-1.

²⁹ Undantag medges för underhåll av avloppsdiken från andra, tidigare dikade bestånd, av mer högproduktiv karaktär än listade ovan.

6.5.15. Skogsbrukare planerar och brukar sitt markinnehav så att lövdominerade bestånd med goda förutsättningar för biologisk mångfald bibehålls och/eller skapas:

- a) på fuktig sedimentmark som gränsar till vattendrag och öppna vattenytor,
- b) i sedimentraviner,
- c) på andra naturligt lövdominerade fuktiga/blöta marker.

6.5.16. Skogbrukare beaktar vattenmiljöer vid avsättning av skogsmark för naturvårdsändamål.

6.5.17. Skogsbrukare har rutiner som medför att vattenmiljöer beaktas i hela skogslandskapet och att bedömningar av skogliga åtgärder görs så långt möjligt i ett landskaps- och avrinningsområdesperspektiv. Särskild hänsyn tas därvid till våtmarks- och vattenmiljöer med höga naturvärden. Systemets omfattning anpassas till markinnehavets storlek och förutsättningar.

6.5.18. Större skogsbrukare har rutinerna som inbegriper beaktandet av behov och praktiska/ekonomiska möjligheter att återskapa vattenmiljöer vid landskapsanalys och ekologisk landskapsplanering.

6.5.19. Större skogsbrukare övervakar och dokumenterar efterlevnaden av indikatorerna 6.5.1-6.5.18. samt utför korrigerande och förebyggande åtgärder om indikatorerna inte uppfylls.

VER:

6.5.1 – 6.5.19: Rutiner, motiveringar, uppföljningar, intervjuer, fältbesök, plandokumentation.

KRITERIUM 6.6

Skogsbrukets skötselsystem skall gynna utvecklingen och införandet av miljövänliga, icke-kemiska metoder för bekämpning av skadegörare samt sträva efter att undvika användning av kemiska bekämpningsmedel. Följande bekämpningsmedel skall vara förbjudna: de medel som av WHO (Världshälsoorganisationen) klassats som typ 1A och 1B och de som innehåller klorerade kolväten; bekämpningsmedel som är beständiga, giftiga eller vars derivat förblir biologiskt aktiva och anrikas i näringskedjan utöver den avsedda effekten; liksom alla bekämpningsmedel som är förbjudna enligt internationella avtal. Om kemikalier används skall lämplig utrustning och utbildning tillhandahållas för att minimera riskerna för hälsa och miljö.

6.6.1. Skogsbrukare begränsar riskerna för svamp-, vind- och insektsskador genom tillämpning av Skogsvårdslagens § 29 med föreskrifter.

6.6.2. På skogsmark³⁰ används inte bekämpningsmedel med farobeteckning (enligt Kemikalieinspektionens klassificering): mycket giftig, giftig, frätande, hälsoskadlig samt miljöfarlig om inte undantag beviljats av Svenska FSC³¹.

6.6.3. Vid eventuell användning av kemiska bekämpningsmedel och behandlade plantor vidtas de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som föreskrivs för att undvika skada eller olägenhet för människors hälsa och för miljön. Bästa möjliga teknik används. Instruktioner och produktinformationsblad ska finnas tillgängligt på tillämpligt språk där verksamheten bedrivs. Den som utför behandling eller plantering ska ha tillräcklig kompetens³².

6.6.4. Skogsbrukare ställer krav på att plantskolor som producerar plantor söker minimera användning och oönskad påverkan av kemiska bekämpningsmedel.

VER

6.6.1 Beslut om undantag

³⁰ Med användning på FSC-certifierad skogsmark avses såväl plantering av plantor som behandlats mot snytbaggeangrepp i plantskolan som efterbehandling i fält. Plantskolornas övriga kemikalieanvändning avses inte.

³¹ Styrelsen för Svenska FSC kan efter ansökan besluta om undantag från 6.6.1 om det finns särskilda skäl. Reglerna för eventuella undantag beslutas av Svenska FSC (Se bilaga 7 "Åtaganden samt kriterier och rutiner för undantag för användning av kemiska bekämpningsmedel mot snytbagge" "inriktad SA till riktlinjedokumentet") behandlade plantor gagna skötsel målen äventyras eller lagen underskridas).

³² Bekämpningsmedel AFS 1998:6

Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2000:4

Systematiskt arbetsmiljöarbete AFS 2001:1

Användning av personlig skyddsutrustning AFS 2001:3

Första hjälpen och krisstöd AFS 1999:7

Minderåriga AFS 1996:1

Arbetsplatsens utformning AFs 2000:2

6.6.2. Instruktioner på tillämpliga språk, rutiner, fältkontroll, intervjuer, med berörda intressenter och berörda fackliga organisationer. Föreskrifter, anvisningar, råd och checklistor från berörda myndigheter.

6.6.3. Miljöledningssystem hos plantskolan

KRITERIUM 6.7

Kemikalier, behållare, flytande och fast icke-organiskt avfall, inklusive drivmedel och olja, skall undanskaffas på ett från miljösynpunkt lämpligt sätt till därför avsedd plats.

6.7.1. Skogsbrukare har rutiner som medför lagenlig och miljövänlig hantering av kemikalier, drivmedel, oljor och icke-organiskt avfall.

6.7.2. Skogsbrukare tillser att alla anställda och entreprenörer som hanterar kemikalier, drivmedel, oljor och icke-organiskt avfall har tillräcklig kompetens.

VER:

6.7.1 – 6.7.2: Instruktioner och rutiner, fältkontroll, intervjuer, dokumentation.

KRITERIUM 6.8

Biologiska bekämpningsmedel skall användas i så liten omfattning som möjligt. Användningen skall vara dokumenterad, övervakad och noggrant reglerad i enlighet med nationella lagar och internationellt accepterade vetenskapliga rön. Användning av genmodifierade organismer skall vara förbjuden.

6.8.1. Skogsbrukare tillser att endast vetenskapligt väl utvärderade biologiska bekämpningsmedel används.

6.8.2. Skogsbrukare utför eventuell användning av biologiska bekämpningsmedel med lämplig teknik och metod så att skada på miljön och människor undviks. Detta säkerställs bland annat genom att produktinformationsblad finns tillgängliga där verksamheten bedrivs och att den som utför behandling har tillräcklig kompetens.

6.8.3 Skogsbrukare får i samband med massförökning av skadeinsekter använda biologiska bekämpningsmedel enligt villkor meddelade från Kemikalieinspektionen.

6.8.4. Skogsbrukare använder inte genmodifierade organismer.

VER:

6.8.1 - 6.8.4: Instruktioner och rutiner, fältkontroll, intervjuer, eventuella beslut av kemikalieinspektionen.

KRITERIUM 6.9

Användningen av främmande arter skall regleras noggrant och aktivt följas upp för att undvika negativa ekologiska effekter.

6.9.1

Skogsbrukare som anlägger och/eller sköter bestånd med främmande trädslag har genom övergripande dokumentation, försök och/eller erfarenhet kännedom om produktions- och kvalitetsfördelar i förhållande till inhemska trädslag samt om eventuella negativ miljöpåverkan som användningen av främmande trädslag kan leda till.

6.9.2

Främmande trädslag kan användas med stor restriktivitet sedan det visats genom försök eller erfarenhet att trädslaget:

- ger betydande produktions- eller andra fördelar i förhållande till inhemska trädslag
- är ekologiskt väl anpassat till de ståndorter där det används
- ger endast ringa självspridning till omgivningen
- inte har påtagliga negativa effekter på andra ekosystem eller biologisk mångfald
- inte ger betydande negativa effekter på markens naturliga processer och långsiktig produktionsförmåga

6.9.3

Skogsbrukare begränsar eventuell användning av främmande trädslag så att den totala arealen nyanlagda bestånd med främmande trädslag från 2009 högst uppgår till 5 % av den produktiva skogsmarksarealen³³.

6.9.4

Skogsbrukare tillser att rutiner finns för anläggning och skötsel av bestånd med inslag av främmande trädslag.

6.9.5

Skogsbrukare som nyanlägger bestånd med främmande trädslag enligt 6.9.2, vidtar extra och mer omfattande åtgärder för att förstärka hänsyn till viktiga natur- och miljövärden. Omfattning och genomförande av dessa åtgärder står i tydlig relation till arealen av nyanläggning av bestånd med främmande trädslag. Val och genomförande av åtgärder baseras på en analys av viktiga natur- och miljövärden som behöver förstärkas i det aktuella landskapet. Planerade och vidtagna åtgärder redovisas regelbundet och görs offentligt tillgängligt³⁴.

6.9.6

Större skogsbrukare som nyanlägger bestånd med främmande trädslag anpassar naturvårdsstrategier och landskapsplanering för genomförande av 6.9.5.

6.9.7

Större skogsbrukare som nyanlägger och sköter bestånd med främmande trädslag planerar användningen i ett landskapsperspektiv i syfte att undvika och minimera negativa ekologiska effekter som självspredning och påverkan på områden med höga naturvärden.

Detta innefattar bland annat att nyetablering med främmande trädslag inte sker i majoriteten av landskapen med ingen eller låg andel främmande trädslag (<2% trädslagsandel på landskapsnivå).

---

³³ Återbeskogning med främmande trädslag på mark som tidigare dominerats av främmande trädslag omfattas inte av arealbegränsningen

³⁴ Exempel på sådana åtgärder är mer omfattande avsättning av mark för naturvårdsändamål, mer omfattande naturhänsyn vid skogsbruksåtgärder, särskilda skötselåtgärder för hotade arter, mer omfattande skötsel- och återskapande av områden med höga naturvärden. Med mer omfattande avses sådana åtaganden som uppenbart är mer långtgående än vad övriga indikatorer i denna standard föreskriver och som inte annars hade vidtagits.

6.9.8

Skogsbrukare följer aktivt upp användningen av främmande trädslag i former anpassade till användningens omfattning och intensitet för att undvika negativa ekologiska effekter.

6.9.9

Skogsbrukaren har ett program för att hantera eventuella negativa ekologiska effekter enligt ovan vilket omfattar aktiva åtgärder som att exempelvis begränsa och ta bort oönskad självspridning.

6.9.10

Skogsbrukaren dokumenterar uppföljning och vidtagna åtgärder.

Verifikat:

Intervjuer

Fältbesök

Kunskap och dokumentation om främmande trädslag

Uppföljningssystem och resultat

Rutiner

Dokumentation, analys och redovisning av extra naturhänsynsåtgärder

Program för hantering av negativa ekologiska aspekter

Användningen av främmande trädslag berör mycket aktuella frågeställningar, bl.a. klimatfrågan. I samband med den, betydelsen av ökad tillväxt, risker i relation till nya skadegörare och förändrade förutsättningar för ekosystemen. Inom Svenska FSC förutses att frågan kommer att påverkas starkt av den mer integrerade synen på intensiva brukningsformer som förväntas avspeglas i nära förestående revidering av FSC:s principer och kriterier.

Pågående förändringar och omvärderingar gör att indikatorerna under 6.9 betraktas som interimistiska och att omprövning bör ske förutsättningslöst vid nästa revisionstillfälle mot bakgrund av det regelverk och kunskaper som då skall tas hänsyn till. Därmed accepterar parterna också att alla aspekter som adresseras under 6.9 omprövas i grunden i ljuset av ny kunskap och erfarenhet vid nästa revisionstillfälle utan att de interimistiska skrivningarna då ges något företräde vilket även omfattar procentsatser som anges i 6.9.3 och 6.9.7.

KRITERIUM 6.10

Skogsområden skall inte omvandlas till plantager eller till icke-skoglig markanvändning utom i de fall då en sådan förändring:

a) omfattar en mycket begränsad del av skogsbruksenheten; och

b) inte förekommer i skogsområden med höga bevarandevärden; och

c) kommer att medföra uppenbara, betydande, nya, säkerställda och långsiktiga bevarandefördelar för skogsbruksenheten i stort.

6.10.1. Skogsbrukare omvandlar inte skogsmark till annan markanvändning. Undantag gäller när sådan omvandling syftar till att utveckla skogsbruks- och samhällsrelaterad infrastruktur, förbättra förutsättningar för friluftsliv, bevara kulturmiljövärden eller bevara biologisk mångfald. Skäl för omvandling av skogsmark skall dokumenteras och motiveras³⁵.

6.10.2. Skogsbrukare genomför eventuell omvandling av skogsmark enligt ovan så att värden hos skogar med höga bevarandevärden (se 9.1) inte skadas.

Kommentar: Omvandling av skogsmark tillåts bara för angelägen skogsbruks- och samhällsrelaterad infrastruktur i enlighet med officiell samhällsplanering samt för att stärka viktiga sociala- och miljövärden. Sådan omvandling bedöms bara beröra relativt små arealer och Svenska FSC anser därför att kravet på att omvandlingen skall leda till fördelar för viktiga bevarandevärden enligt 6.10 c) inte är relevant för svenska förhållanden.

VER:

Skogsbruksplan.

Intervjuer.

Fältbesök.

Nödvändiga tillstånd som t ex undantag från Skogsvårdslagen.

---

³⁵ Eventuell omvandling av skogsmark till annan markanvändning sker bara då annan markanvändning är förenlig med gällande officiella planer/strategier/lagstiftning och/eller skogsbruksplan samt efter att alla nödvändiga tillstånd har erhållits/samråd utförts.

PRINCIP 7: SKÖTSELPLAN

En skriftlig skötselplan, anpassad till verksamhetens omfattning och intensitet, skall upprättas, verkställas samt hållas uppdaterad. De långsiktiga målen med skogens brukande och de medel med vilka de skall uppnås skall vara tydligt angivna i planen.

KRITERIUM 7.1

Skötselplanen med stöddokument skall innehålla:

- a) Skogsbrukets mål.*
- b) Beskrivning av de skogstillgångar som skall brukas, miljöbetingade begränsningar, markanvändning och äganderättsförhållanden, socioekonomiska förhållanden samt en översiktlig beskrivning av angränsande områden.*
- c) Beskrivning av skogsbrukssystem och/eller annat skötselsystem baserat på det aktuella skogsekosystemets ekologi och på information som erhållits genom inventering av tillgångarna.*
- d) Motivering för beräkning av årlig skördenivå och trädslagsval.*
- e) Metoder för uppföljning av skogens tillväxt och dynamik.*
- f) Miljöskyddsåtgärder grundade på miljöutvärderingar.*
- g) System för att identifiera och skydda sällsynta och hotade arter.*
- h) Kartor som beskriver skogsresursen, inklusive skyddade områden, planerade skogsbruksåtgärder och äganderättsförhållanden.*
- i) Beskrivning av de avverkningsmetoder och den utrustning som skall användas och motivering för användningen av dessa metoder resp. utrustning.*

Kommentar:

Under princip 7 görs hänvisningar till bilagor 1 och 2. Bilagor 1 och 2 utgör därmed en del av denna standard. Syftet är att skapa en mer tekniskt hanterbar standard genom att på ett överblickbart sätt återge krav gällande planer och dokumentation. Syftet är också att skogsbrukare inför certifieraren ska kunna verifiera att han följer standarden.

7.1.a-b. Skogsbrukare uppfyller krav för plandokumentation enligt bilaga 1.

7.1 c. Skogsbrukare beskriver hur åtgärder väljs med utgångspunkt från skogens ekologiska förhållanden samt inventeringar av aktuella skogstillstånd, ståndortsförhållanden, speciella naturvärden m.m. i enlighet med bilaga 1 och 2.

7.1.d-e. Årliga skördenivåer och trädslagsval väljs och följs upp utifrån vedertagna indelnings- och planeringsmetoder.

7.1.f. Vid skogliga åtgärder i eller i anslutning till områden med särskilt höga kultur- och naturvärden skall det finnas traktdirektiv/arbetsbeskrivning som redovisar dessa områden och

hur de skall behandlas

7.1 g. I följande fall skall, före mera omfattande skogliga åtgärder, en naturvärdesbedömning i enlighet med bilaga 2 göras för att identifiera områden med höga naturvärden:

- innan en certifieringsanpassad plan upprättats
- alltid i de fall den certifieringsanpassade planen baseras på en naturvärdesinventering som inte omfattar fältbesök i samtliga medelålders/äldre skogsbestånd.

7.1 h. Skogsbrukare uppfyller krav för dokumentation enligt bilaga 1.

7.1 i. Skogsbrukare beskriver och motiverar de avverkningsmetoder och den utrustning som används i relation till indikatorer 5.1.6, 5.2.1, 5.3.2, 6.3.1, samt 6.6.1-6.6.4.

VER:

Plandokumentation, intervjuer, instruktioner, metod för naturvärdesbedömning, fältkontroll.

KRITERIUM 7.2

Skötselplanen skall revideras med jämna mellanrum, för att inkludera resultat från egna uppföljningar och från ny vetenskaplig och teknisk information samt anpassas efter ändrade miljömässiga, sociala och ekonomiska förhållanden.

7.2.1. Skogsbrukare har rutiner, anpassade till markinnehavets storlek och förutsättningar, som medför att skötselplan och – dokumentation med rutiner fortlöpande uppdateras. Detta sker utifrån uppföljningar och ny information, (från myndigheter, forskning m.m.) liksom utifrån förändringar i miljön samt sociala eller ekonomiska villkor.

VER:

Plandokumentation, rutiner.

KRITERIUM 7.3

Anställda i skogsbruket skall erhålla den utbildning och handledning som krävs för att säkerställa att skötselplanen efterlevs.

7.3.1 Skogsbrukare tillser att anlita arbetstagare eller entreprenörer har nödvändig kompetens³⁶ och vid behov ges handledning för att säkerställa att skötselplanen efterlevs.

---

³⁶ För kompetens se indikator 4.1.6. – 4.1.8

VER:

Rutiner, Intervjuer, Kunskapsbevis, Anställningsbevis, Entreprenörsavtal (bla avtalslängd), berörda fackliga organisationer.

KRITERIUM 7.4

Med undantag för information av konfidentiell karaktär, skall skogsbrukare hålla en sammanfattning av huvudpunkterna i skötselplanen offentlig, inklusive det som anges under 7.1.

7.4.1. Skogsbrukare tillser att en sammanfattning av huvudpunkterna i skötselplanen är offentligt tillgänglig.³⁷

7.4.2. Dokumentation rörande skydd av arter känsliga för störningar eller rörande kriminalitet är konfidentiell.

7.4.1 VER:

Rutiner för tillgänglighet av dokumentation

7.4.2 VER:

Rutiner för planers tillgänglighet.

---

³⁷ Av bilaga 1 framgår vilket uppgifter i plandokumentationen som ska vara offentlig. krav på information som omfattas av kriterium 7.1.

PRINCIP 8: UPPFÖLJNING

En uppföljning, anpassad till skogsbrukets omfattning och intensitet, skall genomföras för att utvärdera skogstillståndet, utbytet av skogsprodukter, förädlings- och distributionskedjan, skogsbruksverksamheten samt dess sociala- och miljömässiga påverkan.

KRITERIUM 8.1

Uppföljningens frekvens och omfattning bör fastställas med hänsyn till skogsbruksåtgärdernas omfattning och intensitet, samt den påverkade miljöns relativa komplexitet och känslighet. Uppföljningsmetoderna bör vara konsekventa och framgent reproducerbara för att möjliggöra jämförelser av resultat och utvärdering av förändringar.

8.1.1. Skogsbrukare tillser att reproducerbara uppföljningar görs, vilka medger jämförelser av resultat och utvärdering av förändringar. Kravet på uppföljningar omfattar indikatorer i denna standard. Uppföljningarna anpassas till markinnehavets storlek och förutsättningar.

VER:

Rutiner, plan, dokument och uppföljningsresultat.

KRITERIUM 8.2

Skogsbruket bör inbegripa den forskning och datainsamling som är nödvändig för att följa upp åtminstone följande kriterier:

- a) Uttag av samtliga skogsprodukter.*
- b) Skogens tillväxthastighet, förnyring och tillstånd.*
- c) Sammansättning och iakttagna förändringar av flora och fauna.*
- d) Miljöpåverkan och sociala effekter av avverkningar och andra åtgärder.*
- e) Skogsbrukets kostnader, produktivitet och effektivitet.*

8.2.a: Skogsbrukare skall vid förfrågan kunna tillhandahålla övergripande dokumentation som redovisar uttag av traditionella skogsprodukter.

8.2.b.1: Skogsbrukare dokumenterar utförda skötselåtgärder i skogliga register eller motsvarande.

8.2.b.2: Skogsbrukare har rutiner som medför kontroll av skogstillståndet och större förändringar dokumenteras. Återväxt kontrolleras.

8.2.c.1: Skogsbrukare tillser att rutiner finns som medför att skogsbruket vid planering värderar information om flora- och faunaförändringar som erhålls via myndigheter, forskning och intresseorganisationer.

8.2.d.1: Skogsbrukare tillser att rutiner finns som medför att för standarden relevant information från myndigheter och forskning värderas fortlöpande.

8.2.d.2: Skogsbrukare är villig att medverka till för standarden relevant forskning och datainsamling.

8.2.d.3: Skogsbrukare åtar sig att samla in uppgifter och vid behov uppdatera sin plandokumentation i enlighet med bilaga 1. Utöver de indikatorer som omnämns i bilaga 1, har skogsbrukare uppföljanderutiner som säkerställer uppfyllandet av indikatorer:

- 5.3.2: Maskintekniska området (endast större skogsbrukare.)
- 6.6.1-6.6.4: Eventuell användning av kemiska bekämpningsmedel.
- 6.7.1: Lagenlig hantering av allt icke-organiskt avfall, drivmedel och oljor.
- 6.8.1: Eventuell användning av biologiska bekämpningsmedel.

8.2.d.4: Skogsbrukare beaktar och följer vid behov upp sociala effekter av skogsbruket utifrån erhållen information genom tillämpning av indikatorer 3.1.2, 4.2.1, 4.3.4-4.3.6, 4.4.1, 4.4.2.

8.2.d.5: Skogsbrukare har rutiner som medför behovsanpassad uppföljning av avtal och/eller instruktioner i fält vid anlitaandet av entreprenörer för att säkerställa standardens efterlevnad.

8.2.e: Skogsbrukare har rutiner som medför uppföljning av skogsbrukets intäkter, kostnader, produktivitet och effektivitet.

VER:

8.2.a: Rutiner, dokument.

8.2.b: Rutiner, dokument, fältbesök.

8.2.c: Inventeringar, statistik, kunskap om information från forskning/myndigheter/organisationer, rutiner.

8.2.d: Rutiner, dokumentation, kunskap om information från forskning/myndigheter/organisationer, avtal, inventeringar, intervjuer.

8.2 e: Rutiner, bokföring, dokumentation.

KRITERIUM 8.3

Skogsbrukaren skall tillhandahålla dokumentation som gör det möjligt för uppföljnings- och certifieringsföretag att följa varje skogsprodukt från dess ursprung - spårbarhet.

8.3.1. Om virket säljs som FSC-virke krävs märkning vid avlägg. Därav ska kunna härledas avverkningstrakt och skogsbrukare.

8.3.2. Virkestravar vid väg ska vara märkta innan vidaretransport påbörjas

8.3.3. Dokument som möjliggör virkesspårning t.ex. köpekontrakt eller mätsedlar skall kunna uppvisas.

VER:

Rutiner, vältlappar, fältkontroll.

KRITERIUM 8.4

Uppföljningsresultaten skall införlivas i genomförande och revidering av skötselplanen.

8.4.1. Verksamhet, planer och instruktioner utvärderas och revideras vid behov i enlighet med resultat av uppföljningar av verksamheten.

VER:

Plandokumentation, rutiner, uppföljningar, fältkontroll.

KRITERIUM 8.5

Skogsbrukaren skall tillse att en sammanfattning av tillståndet hos uppföljningskriterierna, däribland de som nämns i kriterium 8.2, finns tillgänglig för allmänheten, dock med förbehållet att viss information är konfidentiell.

8.5.1. Skogsbrukare tillser att sammanfattande resultat av uppföljningar finns tillgängliga inom rimlig tid.

VER:

Uppföljningsresultat.

PRINCIP 9: UNDERHÅLL AV SKOGAR MED HÖGA BEVARANDEVÄRDEN

Skogsbruksåtgärder i skogar med höga bevarandevärden skall bevara eller förbättra de egenskaper som utmärker sådana skogar. Beslut rörande skogar med höga bevarandevärden skall alltid övervägas i ljuset av ett förhållningssätt präglad av försiktighet. ”Skogar med högt bevarandevärde” (HCVF) definieras enligt FSCs internationella ordlista på följande sätt:

Skogar med högt bevarandevärde är skogar med en eller flera av följande egenskaper:

a) skogsområden med globalt, regionalt eller nationellt betydelsefulla:

- * koncentrationer av biologisk mångfald (t ex endemiska arter, utrotningshotade arter, refugier); och/eller (HCVF 1)*
- * stora skogar på landskapsnivå, som utgör del av skogsbruksenheten eller i vilka skogsbruksenheten ingår, där livskraftiga populationer av de flesta eller alla naturligt existerande arter förekommer i naturlig utbredning och mängd (HCVF 2)*

b) skogsområden som är belägna inom, eller som inom sig hyser sällsynta, hotade eller utrotningshotade ekosystem (HCVF 3)

c) skogsområden som upprätthåller grundläggande naturgivna funktioner i kritiska situationer (t ex skydd för avrinningsområden, erosionskontroll) (HCVF 4)

d) skogsområden som är av avgörande betydelse för att tillgodose lokalsamhällets grundläggande behov (t ex försörjning, hälsa) (HCVF 5) och/eller är avgörande för lokalsamhällets traditionella kulturella egenart (områden av kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse som fastställts i samverkan med sådana lokalsamhällen).(HCVF 6)

KRITERIUM 9.1

En analys av förekomsten av sådana egenskaper som kännetecknar skogar med höga bevarandevärden genomförs med hänsyn tagen till skogsbrukets omfattning och intensitet.

9.1.1. Skogsbrukare identifierar följande kategorier som relevanta ”Skogar med höga bevarandevärden”:

- a) Skogsområden av riksintresse och/eller etablerat nationellt intresse, med en koncentration av nyckelbiotoper och/eller lokaler för rödlistade arter utanför nyckelbiotoper (HCVF 1, HCVF 3).
- b) Fjällnära skog som är belägen ovanför naturvårdsgränsen^{38, 39} (HCVF2)
- c) Skyddsskog enligt §15 SVL (HCVF 4).
- d) Skog inom skyddsområden för vattentäkter (HCVF 4).

9.1.2. Skogsbrukare dokumenterar förekomsten och klassificerar kategorierna enligt 9.1.1 inom den brukade delen av markinnehavet. I kategori fjällnära skog belägen ovan naturvårdsgränsen avses de skogar som uppfyller definitionen 1 a och 1 b i Bilaga 2.

VER:

Plandokumentation.

KRITERIUM 9.2

Certifieringsprocessens konsultativa del måste lägga tonvikten på de bevarandevärden som identifierats och på de valmöjligheter som finns för att bevara dessa värden.

9.2.1. Skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden inhämtar kunskap och synpunkter från relevanta intressenter och/eller experter om hur identifierande bevarandevärden kan bibehållas eller ökas.

9.2.2. Skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden ska redovisa den konsultativa processen för certifieraren vid certifiering/revision.

KRITERIUM 9.3

Skötselplanen och dess genomförande skall omfatta särskilda åtgärder som, i ljuset av ett förhållningssätt präglat av försiktighet, säkerställer upprätthållande och/eller förbättring av relevanta bevarandevärden. Dessa åtgärder skall uttryckligen beskrivas i den sammanfattning av planen som är tillgänglig för allmänheten.

---

³⁸ Enligt Naturskyddsföreningen 1988 (ISBN 91-558-5201-7).

³⁹ Inga större sammanhängande skogar på landskapsnivå med naturskogskaraktärer finns idag bevarande nedom naturvårdsgränsen.

9.3.1. Skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden tillämpar ett försiktigt förhållningssätt genom att de upprättar och genomför skötselplaner för att bevara eller förbättra relevanta bevarandevärden.

9.3.2. Skogsbrukare med markinnehav ovan naturvårdsgränsen (9.1.1b) tillser att Bilaga 2 följs.

9.3.3. Skogsbrukare med skyddsskog (9.1.1c) tillser att denna nyttjas i enlighet med Skogsvårdslagens paragraf 15 och paragraf 16 och/eller föreskrifter/allmänna råd.

9.3.4. Skogsbrukare med markinnehav inom skyddsområden för vattentäkt (9.1.1 d) tillser att gällande föreskrifter följs.

9.3.5. Större skogsbrukare med markinnehav klassat som HCVF gör en offentligt tillgänglig sammanfattande beskrivning av de åtgärder som gjorts för att bevara och/eller förbättra identifierade bevarandevärden.

9.3.6 Övriga skogsbrukare dokumenterar vidtagna bevarandeåtgärder vid ajourhållning och revision av skogsbrukplanen och gör denna information tillgänglig vid förfrågan.

VER:

9.3.1-2: Plandokumentation, fältkontroll.

9.3.3 - 9.3.4: Fältkontroll, avverkningstillstånd, karta och föreskrifter från länsstyrelse eller kommun.

9.3.5 - 9.3.6 Plandokumentation, rutiner för offentlig tillgänglighet.

KRITERIUM 9.4

Årliga uppföljningar skall genomföras för att utvärdera effektiviteten hos de åtgärder som vidtagits för att bevara eller förbättra relevanta bevarandevärden.

9.4.1. Större skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden, följer årligen upp vidtagna åtgärder och utvärderar med relevanta tidsintervall effektiviteten hos dessa åtgärder⁴⁰.

9.4.2 Övriga skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden följer upp vidtagna åtgärder och utvärderar effektiviteten av dessa åtgärder i samband med revision och/eller ajourhållning av skogsbruksplan.

VER:

9.4.1 – 9.4.2 Plandokumentation, resultat av eventuella utvärderingar.

PRINCIP 10: PLANTAGESKOGAR

Plantageskogar skall planeras och skötas i enlighet med principerna 1 - 9 och tillhörande kriterier samt princip 10 med tillhörande kriterier. Även om plantageskogar kan medföra ett flertal sociala och ekonomiska fördelar samt bidra till att täcka världens behov av skogsprodukter bör de användas som ett komplement till skogsbruk i naturskogar för att minska trycket på dessa och för att främja återställande och bevarande av naturskog.

Svenska skogar har brukats och förnygrats som källa till virke och andra skogsprodukter i århundraden. Som ett resultat har de flesta skogsbestånd tappat en del av sin naturliga struktur, dynamik och artmångfald. Å andra sidan är omloppstiderna långa (ofta runt ett århundrade), intervallen mellan skötselåtgärderna jämförelsevis långa, och merparten av bestånden har lång obruten kontinuitet som skogsmark. Nästan alla arter, trädslagen inkluderade, är inhemska, och det svenska skogslandskapet hyser fortfarande en avsevärd del av sin ursprungliga flora och fauna med många arter också i brukade områden – från hyggen till mogna bestånd. Den absoluta merparten av den svenska skogsmarken, mer än 22 miljoner hektar, kan således betraktas som omformad till ett halv-naturligt tillstånd.

Aktiv återbeskogning av före detta åkermark under 1900-talet har adderat ytterligare en halv miljon hektar mark som används för skogsproduktion. (Källa Riksskogstaxeringen) Medan sådana bestånd ofta bildar en mosaik i det större skogslandskapet och normalt utgörs av inhemska trädslag, är träden ofta planterade i rader, skötseln är mera intensiv, och växtligheten sparsam under det täta krontaket. Beståndshydrologin är ofta förändrad genom dikning, och markens sammansättning och näringscirkulation återspeglar den äldre markanvändningen. Sådana bestånd på före detta åkermark saknar det mesta av den naturliga skogens karaktär och mångfald. De betraktas som plantager och deras anläggning och skötsel adresseras i den tionde Principen i den svenska FSC standarden.

⁵¹Undantag medges i de fall åtgärderna inte består av aktiv skötsel

---

KRITERIUM 10.1

Plantageskogsbrukets målsättning, inklusive målet att bevara och återställa naturskogar, skall uttryckligen anges i skogsbruksplanen och tydligt uppvisas vid dess praktiska tillämpning.

10.1.1 Skogsbrukare har skogsbruksplaner som beskriver tillstånd och skötsel mål för skogar, plantager och områden avsatta för bevarande inom markinnehavet.

KRITERIUM 10.2

Utformning och utläggandet av plantageskogar bör bidra till att skydda, återställa och bevara naturskogarna och inte öka trycket på dessa. Utformningen av plantageskog skall upprätthålla djurlivets uppehållsområden, kantzoner vid vattendrag och en beståndsmosaik med olika åldersklasser och omloppstider, med hänsyn tagen till verksamhetens omfattning. Plantageskogsytornas storlek och utformning skall stämma överens med beståndsmönstret i det naturliga landskapet.

10.2.1 Skogsbrukare gör inga aktiva insatser för att återbeskoga öppna eller igenväxande, tydligt avgränsade åkermarker mindre än 0.5 ha.

10.2.2. samma som 6.2.7 a och b

10.2.3. samma som 6.2.8

10.2.4. samma som 6.2.9

10.2.5 Skogsbrukare anpassar beståndsutformningen till topografi och landskapsstrukturer vid anläggning av nya plantagebestånd på före detta åkermark.

10.2.6 samma som 6.5.13.

10.2.7 samma som 6.3.4

10.2.8 samma som 6.3.7

KRITERIUM 10.3

Mångfald i plantageskogarnas sammansättning är att föredra, så att den ekonomiska, ekologiska och sociala stabiliteten förstärks. Sådan mångfald kan inbegripa brukningsenheternas storlek och placering i landskapet, antalet arter och deras genetiska sammansättning samt åldersklasser och beståndsstrukturer.

Indikatorer till Kriterium 10.3 bedöms inte vara relevanta för svenska förhållanden eftersom belägenheten av bestånd på gammal åkermark huvudsakligen bestäms av den historiska lokaliseringen av åker, och merparten lämplig sådan före detta åkermark redan bär etablerade, likåldriga bestånd. Det är knappast möjligt att i någon större utsträckning ändra vare sig form eller sammansättning av dessa bestånd, vilket inte heller bedöms som nödvändigt eftersom deras placering redan är anpassad efter topografiska och ekologiska förutsättningar, och i de flesta fall utgör en del av en fungerande, integrerad och mera mångformig landskapsmosaik.

Beträffande ny, aktiv återbeskogning av gammal åkermark har brukaren något större handlingsfrihet och aspekter rörande storlek och rumslig fördelning (beståndsutformning) adresseras i 10.2.5. Dock sker aktiv återbeskogning av före detta åkermark för närvarande i liten omfattning, och eftersom sådana bestånd i de flesta fall kommer att utgöra mindre delar av ett större och mera varierat skogslandskap bedöms inte de aspekter rörande deras mångfald/sammansättning som adresseras i kriteriets första mening vara relevanta för svenska förhållanden.

KRITERIUM 10.4

Urvalet av arter för plantering skall grundas på deras allmänna lämplighet för ståndorten samt på deras lämplighet med tanke på skogsbrukets målsättning. För att stärka bevarandet av den biologiska mångfalden är inhemska arter att föredra framför främmande arter vid anläggning av plantageskogar och vid restaurering av utarmade ekosystem. Främmande arter, vilka endast skall användas när de är mer lämpade än inhemska arter, skall noggrant följas upp för att avvika dödlighet, sjukdomar, insektsangrepp och ogynnsamma ekologiska effekter skall upptäckas.

10.4.1 Samma som 6.9.1

10.4.2 Samma som 6.9.2

10.4.3 Samma som 6.9.3

10.4.4 Samma som 6.9.4

10.4.5 Samma som 6.9.5

10.4.6 Samma som 6.9.6

10.4.7 Samma som 6.9.7

10.4.8 Samma som 6.9.8

10.4.9 Samma som 6.9.9

10.4.10 Samma som 6.9.10

KRITERIUM 10.5

En andel av det totala skogsbruksområdet, anpassad till plantageskogens storlek och fastställd i regionala standarder, skall skötas på sådant sätt att den återställs till naturskog.

Eftersom plantagebestånd på före detta åkermark utgör en liten andel av de totala brukningsenheterna i de flesta fall, adresserar den svenska FSC standarden avsättningar och återskapande genom generella, proportionella krav relaterade till hela markinnehavet, snarare än till storleksordningen av sådana plantagebestånd inom markinnehavet .

Emellertid fungerar, på grund av den historiskt intensiva markanvändningen i södra Sverige, de restriktioner rörande användning av gran och andra regionalt icke-naturligt förekommande trädslag inom den nemoral (tempererade) zonen som anges under 6.3.9 (korsrefererade under 10.3), även om de inte pekar ut något särskilt markslag, i praktiken som ett krav på återskapande i första hand relaterat till plantagebestånd på före detta åkermark.

10.5.1. samma som 6.4.1

10.5.2. samma som 6.3.9

10.5.3. samma som 6.3.10

KRITERIUM 10.6

Åtgärder skall vidtas för att bevara eller förbättra markens struktur, bördighet och biologiska aktivitet. Avverkningsmetoder, avverkningstakt, byggande och underhåll av vägar och stickvägar samt val av trädslag skall inte leda till långsiktig markförsämring eller till negativa effekter på vattenkvalitet, kvantitet eller betydande förändringar i vattendragens avrinningsmönster.

10.6.1 samma som 6.3.1

10.6.2 samma som 6.3.25

10.6.3 samma som 6.5.1

10.6.4 samma som 6.5.2

10.6.5 samma som 6.3.15

10.6.6 samma som 6.5.3

10.6.7 samma som 6.5.4

10.6.8 samma som 6.5.5

10.6.9 samma som 6.5.6

10.6.10 samma som 6.5.7

0.6.11 samma som 6.5.10

10.6.12 samma som 6.5.12

10.6.13 samma som 6.5.13

10.6.14 samma som 6.5.14

KRITERIUM 10.7

Åtgärder skall vidtas för att förhindra och begränsa angrepp av skadegörare, sjukdomar, eld och etablering av arter med hög spridningsbenägenhet. Samordnad bekämpning av skadegörare skall utgöra en väsentlig del av skogsbruksplanen och skall huvudsakligen vara baserad på förebyggande och biologiska bekämpningsmetoder och inte på kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel. Plantageskogsbruket bör göra sitt yttersta för att komma ifrån användningen av kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel vilket också gäller användningen i plantskolor. Användning av kemikalier behandlas även i kriterierna 6.6 och 6.7.

Svenskt skogsbruk litar generellt till åtgärder angivna i Skogsvårdslagen med tillhörande föreskrifter för att hantera och förhindra utbrott av skadegörare. Detta regelverk adresserar t. ex. hur mycket virke med potential att tjänstgöra som utvecklingssubstrat för skadegörare som får lämnas kvar i skogen, hur man ska undvika att klenstammar som lämnats i skogen efter röjning utgör spridningskällor för skadeinsekter, och hur virke får lagras för att undvika att det fungerar som utvecklingsmaterial för barkborrar. Skogliga myndigheter följer regelbundet upp risken för utbrott av skadeinsekter på regional nivå, och utfärdar särskilda föreskrifter om nödvändigt. Kemiska bekämpningsmedel används mycket sparsamt, och huvudsakligen i plantskolor där plantorna behandlas för att förhindra skador av snytbagge efter utplantering. Sammantaget kan dessa åtgärder sägas utgöra en integrerat arbetssätt för att hantera skadegörare.

Utbrott av skogsbränder bevakas av både frivilliga krafter och av myndigheter, och även om betydande skador inträffar vissa år med varma somrar, så gör det täta nätverket av skogsbilvägar att räddningstjänsten normalt når brandplatserna innan elden sprider sig i någon större omfattning. I själva verket har brandbekämpningen varit så framgångsrik att det blivit nödvändigt att i viss utsträckning avsiktligt använda brand för att härma naturlig boreal störningsdynamik (se 6.3.11 a och b i standarden) för att bibehålla den biologiska mångfalden.

Invasiva främmande arter är inte något problem i det svenska skogslandskapet, och hittills har inga åtgärder bedömts nödvändiga.

10.7.1 samma som 6.6.1

10.7.2 samma som 6.6.2

10.7.3 samma som 6.6.3

10.7.4 samma som 6.6.4

10.7.5 samma som 6.8.1

10.7.6 samma som 6.8.2

10.7.7 samma som 6.8.3

10.7.8 samma som 6.3.21

10.7.9 samma som 6.3.22

KRITERIUM 10.8

Uppföljningen av plantageskogsbruket skall, i en utsträckning anpassad till verksamhetens omfattning och variation, regelbundet utvärdera såväl de faktorer som behandlas i principerna 8, 6 och 4 som potentiella ekologiska och sociala effekter i skogsområdet och på andra ställen (t ex naturlig föryngring, effekter på vattentillgångar och markens bördighet samt inverkan på den lokala samhällsnyttan och den sociala välfärden).

Inga arter bör planteras i stor skala förrän lokala försök och/eller erfarenheten har visat att de är ekologiskt väl anpassade till växtplatsen, att de har ringa självspridning samt att de inte har påtaglig negativ ekologisk inverkan på andra ekosystem.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt sociala aspekter på förvärv av mark för plantageskogsbruk, i synnerhet skyddet av de lokala rättigheterna till besittning, nyttjande eller tillträde.

Eftersom plantagebestånd på före detta åkermark utgör mindre delar av brukningsenheten i de flesta fall, bedöms inte några specifika skrivningar rörande deras påverkan, utöver vad som behandlas under Principerna 4, 6 och 8 i standarden, vara nödvändiga för svenska förhållanden.

Relevanta aspekter relaterade till användning av exotiska och regionalt icke-naturligt förekommande trädslag adresseras under 6.3.9 (korsfererad under 10.5.3), samt mera generellt under 6.9, och bedöms inte vara i behov av ytterligare skrivningar för svenska förhållanden.

Äganderätt till åkermark har i Sverige reglerats sedan medeltiden, och, i motsats till vissa aspekter kring traditionellt nyttjande av skogsmark, har normalt bara markägaren nyttjanderätt⁴¹. Därför har frågor om förvärv ingen relevans för svensk del (de få undantag som finns regleras i lagstiftning och behandlas under 4.5.1). Inga ytterligare aspekter bedöms behöva uppmärksammas i standarden.

KRITERIUM 10.9

Plantageskogar anlagda i områden som efter november 1994 omvandlats från naturskogar skall normalt inte erhålla certifikat. Certifiering kan tillåtas i de fall då tillräckliga bevis för att skogsbrukaren/ägaren inte är direkt eller indirekt ansvarig för omvandlingen kan presenteras för certifieringsorganet.

Indikatorer till 10.9 bedöms inte relevanta för svenska förhållanden där Princip 10 adresserar plantagebestånd på före detta åkermark. I Sverige har naturlig skog inte omförts till åkermark sedan nästan ett århundrade, och även om merparten av åkermarken ursprungligen varit skog, omvandlades det mesta för länge sedan och i samtliga fall långt före 1994.

Bilaga 1, Plandokumentation

---

⁴¹ Inom renkötselområdet kan också renkötselrätt förekomma.

BILAGA 1 A. INFORMATION TILLGÄNGLIG FÖR ALLMÄNHETEN

Tabellen visar vilken information som ska göras tillgänglig för allmänheten. Certifieraren skall kunna ges tillgång till all dokumentation som olika standardpunkter kräver (se bilaga 1B).

Indikator	Innehåll	Gäller endast större skogsbrukare (> 5000 ha)	Exempel på dokumentation
5.1.1	Mål för skogsskötseln		
1.6.2	Policy långsiktigt åtagande	X	
6.1.4	Ekologiska landskapsplaner	X	
7.1	Plandokumentation Mål för naturvården Beskrivning av utgångsläge, mål, skötsel samt karta och register med karta över: - Nyckelbiotoper (6.2.1) - Områden avsatta för naturvårdsändamål (6.4.1) - Skogar med högt bevarandevärde (9.1.1, 9.3.1, 9.3.3)		Karta över områden avsatta för naturvårdsändamål och skogar med högt bevarandevärde och sammanfattande huvudpunkter i skötselplanen.
9.1.2	Förekomst och klassificering av skogar med höga bevarandevärden		
9.3.5	Åtgärder som gjorts för att bevara och/eller förbättra identifierade bevarandevärden i skogar med högt bevarandevärde.		Katalog över genomförda åtgärder för att bevara eller förbättra bevarandevärden (inkl. avsättning för naturvårdsändamål) i områden med högt bevarandevärde
6.9.5 & 6.9.6	Åtgärder för att förstärka viktiga miljö och naturvärden		

**BILAGA 1 B. SAMMANFATTNING AV DOKUMENTATION SOM SKA
KUNNA GÖRAS TILLGÄNGLIG FÖR CERTIFIERAREN UTÖVER
OFFENTLIGA UPPGIFTER ENLIGT BILAGA 1 A.**

Indikator	Innehåll	Giltighet för skogsbrukarkategori (saknas uppgift gäller kravet samtliga kategorier)
1.2.2	Erlagda skatter, avgifter, royalties and andra pålagor	
1.4.1	Utvärdering av ev. konflikter mellan FSC-standard och lagstiftning	
2.1.1	Bevis om rätt att bedriva skogsbruk på markinnehavet (ägarförhållanden, ägaruppgifter och eventuella avtal)	
2.2.3	Legala belastningar	
2.3.3	Process för att nå överenskommelse kring tvist om nyttjanderätt	
3.1.2	Samrådsprotokoll som visar att samråd med sameby skett inom renskötseområdet	
3.1.4	Samrådsprotokoll som visar att frågan bordlagts till kommande samråd	
3.1.5	Protokoll från medling som visar hur denna gått till och hur den avslutats	
3.1.6	Dokumentation från utvärderingsmöte som visar att sådana har genomförts	
3.1.9	Dokumentation som visar att information har inhämtats från berörd sameby	
3.2.1	Större förekomster av hänslav inom renskötseområdet	
3.3.1	Områden och platser av särskild kulturell, ekologisk eller religiös betydelse för samerna inom renskötseområdet	

4.1.6	Anställdas kompetens inom aktuellt arbetsområde	Skogsbrukare med anställda i skogsbruket
4.1.7	Anställdas individuella kompetensutvecklingsplaner	Skogsbrukare med anställda i skogsbruket
4.2.3	Anställdas grundläggande personalsociala uppgifter	Skogsbrukare med mer än 10 anställda i skogsbruket
4.4.9	Information om fornlämningar, fornlämningsområden och värdefulla kulturlämningar	
5.5.6	Jakträttsinnehavare	
5.6.1	Långsiktigt hållbara avverkningsnivåer	Större skogsbrukare
6.1.7	Naturvärdesbedömningar	
6.2.3	Förekomst av och hänsyn till rödlistade arter utanför nyckelbiotoper	
6.2.5	Förekomst av och hänsyn till kända rovfågelbon och tjäderspelsplatser	
6.3.1, 8.2.b.1	Skogsskötselåtgärder	
6.3.13	Bränningsåtgärder	Större skogsbrukare
6.3.20	Efterlevnad av 6.3.14-6.3.19	
6.3.21	Övergripande om gödslings lämplighet	
6.3.23	Uttag av biobränsle på beståndsnivå	
6.5.7	Åtgärdsplan för trummor i särskilt värdefulla vattendrag	Större skogsbrukare
6.5.12	Hänsyn vid dikesrensning	
6.5.19	Efterlevnad av 6.5.1-6.5.18	Större skogsbrukare
6.8	Användning av biologiska bekämpningsmedel	
7.1	Plandokumentation -arealfördelning på ägoslag -karta med fastighets- och ägoslagsgränser samt samiskt renskötselområde -legala belastningar -lövdominerade bestånd	

	-viltvårdsplan eller motsvarande -gödsling -exoter -årliga skördenivåer och trädslagsval	
7.1	Plandokumentation -fastighetsregister med karta -fördelning på åldersklasser, bonitetsklasser och virkesförråd -åtgärdsplan för vägtrummor -plan för att uppnå landskapsekologisk balanserad åldersfördelning -betes känsliga trädslag	Större skogsbrukare
8.1.1	Reproducerbara uppföljningar	
8.2.a	Uttag av traditionella skogsprodukter	
8.2.b.1	Utförda skötselåtgärder i skogliga register eller motsvarande	
8.2.b.2	Dokumentation av skogstillstånd och större förändring	
8.2e	Uppföljning av skogsbrukets intäkter, kostnader, produktivitet och effektivitet.	
8.3	Spårbarhetsdokument	
6.9	Användning av exoter & Dokumentation av uppföljning och vidtagna åtgärder	
6.3.21	Tillförsel av kväve/mineral	

BILAGA 2: RIKTLINJER FÖR NATURVÄRDESBEDÖMNING.

Certifierade markägare skall genomföra utvärderingar av effekter innan mera omfattande åtgärder genomförs i enlighet med kriterium 6.1.

Sådana utvärderingar kan utgöras av planeringsrutiner på landskaps- eller fastighetsnivå eller utföras på beståndsnivå innan genomförandet av åtgärderna.

Syftet med naturvärdesbedömningen är att identifiera biologisk mångfalds värden. Bedömningen uppfyller dubbla syften dels genom att utgöra ett underlag för naturvårdsplanering och urval av avsättningar för naturvårdsändamål. Vidare som underlag för planering på beståndsnivå för att minimera negativa effekter av åtgärder och förstärka positiva effekter.

En undersökning av ett områdes naturvärden grundad på den *verkliga* förekomsten av krävande växt- och djurarter fordrar omfattande fältarbete och mycket god biologisk kompetens. Ett tillvägagångssätt bättre lämpat för det stora flertalet markägare och verksamma inom skogsbruket är att istället på ett systematiskt sätt bedöma områdets *förutsättningar* för biologisk mångfald, såsom det avspeglas i förekomsten av för organismerna väsentliga biotopegenskaper och livsmiljöer.

En sådan bedömning måste vara tillräckligt omfattande för att med hänsyn till olika organismgruppers krav på

livsmiljöer belysa:

- topografi och markförhållanden
- hydrologi
- beståndsklimat
- trädskiktets sammansättning och karaktär
- träd med speciella egenskaper
- olika former av död ved
- växttäcke/bördighet
- naturlig störningsdynamik
- historiskt nyttjande

För att åstadkomma god samstämmighet och ett tillförlitligt resultat, måste metodiken vara väl strukturerad och utprovad. Det måste finnas ändamålsenliga tillämpningsinstruktioner.

Den metodik som används för naturvärdesbedömning ska vara utvärderad och godkänd av certifieraren. Denne ska också förvissa sig om att metodiken används på ett tillförlitligt sätt. En utförlig metodbeskrivning ska finnas tillgänglig och visas vid förfrågan.

BILAGA 3: RIKTLINJER FÖR FJÄLLNÄRA SKOG

Den fjällnära barrskogen har av framförallt klimatiska och topografiska skäl en särskild karaktär som skiljer den från inlandets skogar. Den av skogsbruk jämförelsevis opåverkade fjällnära skogen har ofta höga naturvärden och stor betydelse för rennäringen samt ett egenvärde i dess sammanhållna arealmässiga storlek. Dessa störningskänsliga skogar avbryts ställvis av områden där tidigare skogsbruk brutit kontinuiteten. Omfattningen av denna påverkan minskar med närheten till den övre gränsen för produktiv skog.

Möjligheter till skogsbruk i det fjällnära området är samtidigt av stor betydelse för att skapa trygghet för lokalbefolkningens sysselsättning och försörjning och därmed lokalsamhällets ekonomi. Ett certifierat fjällskogsbruk sker på ett sådant sätt att de höga naturvärdena inte riskeras, att hänsyn tas till rennäringens behov samt att lokalbefolkningen kan känna trygghet i sitt fortsatta nyttjande.

En markägare som bedriver skogsbruk ovan Naturvårdsgrens (Naturskyddsföreningen 1988, ISBN 91-558-5201-7) erhåller, efter ansökan, FSC-certifiering om markägaren åtar sig, utöver tillämpliga delar i de allmänna FSC-kriterierna, att följa nedanstående riktlinjer 1-3.

För de markägare som skriftligt deklarerar att de ej avser bedriva skogsbruk ovan Naturvårdsgrens, eller senare eventuell reviderad sådan, anses villkoret för certifiering uppfyllt. Ovanstående riktlinjer gäller med utgångspunkt från 1988 års naturvårdsgrens till dess att dokumentation visar motiv för revidering av gränsen. Sådan revidering skall då ske i en lokal konsensusprocess och riktlinjerna 1-3 skall därefter gälla med utgångspunkt från den reviderade gränsen.

1. Områden med urskogsartad skog enligt FSC:s huvudkriterier* undantas från skogliga åtgärder utom sådana i syfte att främja den naturliga biologiska mångfalden. Hit förs även alla andra typer av nyckelbiotoper.

*(Specifikt för fjällnära skog definieras urskogsartad skog enligt följande): *Inga eller enstaka*

avverkningsstubbar, lågakontinuitet, gott om vedsvampar som rosenticka, lappticka och rynkskinn, gott om grova lågor, ofta 15-20 per hektar. Stor olikåldrighet och skiktning. Gott om naturliga stubbar och döda stående träd.

2. Andra från naturvårdssynpunkt värdefulla skogar som ligger som stråk eller enklaver i anslutning till områden av urskogsartad skog och som bildar en naturlig, sammanhållen enhet med dessa förs till kategori 1 och undantas andra åtgärder än sådana i syfte att främja den naturliga biologiska mångfalden. (Definition: Tydliga spår av dimensionsavverkning. Måttligt med lågor och spridda till

enstaka förekomst av ovan angivna svampar. Ofta olikåldrighet och skiktning. Spridda döda stående träd.)

Övriga områden inom kategori 2 kan brukas med selektiv avverkning och extra stor naturhänsyn där så krävs för att bidra till den lokala skogsnäringens försörjning och därmed lokalsamhällets sysselsättning och ekonomi.

3. Områden som ej är av kategori 1 eller 2 får fortsatt nyttjas i enlighet med övriga delar av standarden, dock med nedanstående undantag. Hit hör i första hand i sen tid brukade områden eller andra starkt påverkade områden med bruten kontinuitet.

Undantag i fjällnära skogar

Med hänsyn till den speciella skötseln inom område 2 behöver inte kravet på 5 % undantagen areal (6.4.2) eller kravet på 5 % lövskogsdominerad skog (6.3.8) uppfyllas inom fjällnära skog enligt indikator 9.3.2.

BILAGA 4: RIKTLINJER FÖR 6.4

Minst 5 % av den produktiva skogsmarksarealen undantas andra åtgärder än skötsel påkallad för att bevara och främja biotopens naturliga eller hävdbetingade biologiska mångfald. Vid urval och avgränsning prioriteras områden efter deras betydelse för den biologiska mångfalden och representativitet i landskapet. (Undantag gäller för markinnehav mindre än 20 ha produktiv skogsmark där områden som har, eller i en nära framtid kan utveckla, höga naturvärden saknas.) Åtgärder för att främja friluftslivet får vidtas under förutsättning att den biologiska mångfalden inte skadas.

Följande får medräknas:

- skapade/restaurerade skogliga våtmarker
- områden enligt 6.2.1. a och b
- andel i naturvårdssamfällighet
- annan trädbevuxen mark med minst 25 % krontäckning och där bete eller slåtter bedrivs i tillräcklig omfattning för att ge goda livsbetingelser åt hävdberoende flora/fauna
- områden för vilka har tecknats naturvårdsavtal med Skogsvårdsstyrelsen
- i förekommande fall den del av det egna markinnehavet som avsatts som naturreservat eller biotopskydd efter avräkning motsvarande den andel för vilken ersättning utgått
- Övergångszoner mot områden avsatta för bevarande och restaurering enligt 6.3.14 b

Följande får inte medräknas:

- hänsynsytor och övergångszoner som normalt avgränsas vid avverkning
- områden som har sålts för naturvårdsändamål (naturreservat mm). (Dock gäller att en andel motsvarande uppenbart frivilligt och utan eller till symbolisk ersättning avsatta områden ingående i sådana reservatsöverenskommelser får medräknas.)

Om formellt skydd av tidigare frivilligt avsatt mark innebär att det frivilliga skyddet i enlighet med 6.4 underskrider 5% gäller följande:

Då ersättningsmark erhållits i samband med det formella skyddet skall skogsbrukare avsätta nya områden som motsvarar de krav som definieras i 6.4.

Då markägaren istället erhållit ekonomisk kompensation skall markägaren avsätta nya områden som motsvarar de krav som definieras i 6.4. och/eller identifiera/avsätta marker som blir föremål för ett annat, men likvärdigt, naturvårdsåtagande. Val av marker och typ av åtaganden sker utifrån naturvärdes- och landskapsekologiska bedömningar. Förväntad naturvårdsnytta ska styra valet av marker så att marker med god naturvärdespotential prioriteras. Exempel på naturvårdsåtaganden i enlighet med detta kan t ex vara avsättningar av yngre skiktade skogar, lövrika successioner av varierande ålder, bränningsområden med stor mängd kvarlämnat substrat och restaurering av olika typer av våtmarker.

Ett alternativ till att avsätta mark med rena naturvårdsmål är att på lämpliga marker använda alternativa metoder som kombinerar produktions- och naturvårdsmål. Arealkravet ska då sättas i relation till omfattningen av naturvårdsmålet. En anpassning med 25 % naturvårdsmål räknas exempelvis areellt som fyra till ett, d v s krav på 10 ha nya naturvårdsavsättningar kan bytas mot 40 ha med kombinerade mål.

Ovanstående krav då ekonomisk kompensation erhållits gäller så länge andelen formellt skydd på tidigare frivilligt avsatt mark ej överstiger 1% av det aktuella markinnehavet. För den del som eventuellt överstiger 1% behöver markägaren ej göra nya avsättningar eller åtaganden.”

Vid prioritering av områden för restaurering och bedömning av representativitet i landskapet beaktas i vilken utsträckning olika typer av skog skyddas i befintliga lagligt skyddade områden.

Standardens lydelse utgår från nuvarande utformning av rättigheter, skyldigheter och finansieringsformer i samhället. Det förutsätts att certifierade markägare, oavsett markägarkategori, ej diskrimineras i jämförelse med icke certifierade markägare, vad gäller rätten till ersättning när olika typer av intrång enligt lagstiftning aktualiseras.

Statlig ersättning för arealer enligt 6.4 överstigande 5% förutsätts utgå till markägare.

Vid väsentliga förändringar av dessa rättigheter, skyldigheter eller finansieringsformer aktualiseras omprövning av lydelsen i FSC:s nationella representation.

BILAGA 5: RIKTLINJER FÖR BRÄNNING

1. Vid bränning enligt 6.3.11 räknas den faktiskt brända arealen. Med faktiskt bränd areal avses arealen produktiv skogsmark som verkligen brunnit, dvs. delar av objektet som inte påverkats av branden får ej medräknas.

2. Om bränning sker i områden som är produktionsklassade och den kvarlämnade virkesvolymen uppgår till mer än 15 % av den ursprungliga får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor enligt nedanstående tabell. Om bränning i produktionsklassade områden följs av naturlig föryngring utan markberedning får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor på 1,2.

Bränning i produktionsklassade områden	Uppräkningsfaktor
Lämnad volym minst 15 % av ursprungsvolym	1,5
Lämnad volym minst 30 % av ursprungsvolym	2

Lämnad volym är naturhänsyn och får ej avlägsnas i ett senare skede.

3. Vid bränning i områden som ingår i skogsbrukarens områden som är avsatta för naturvårdsändamål, (enligt indikator 6.4.1) får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor 3.

Principer och riktlinjer för urval och skötsel enligt 6.4.1 gäller dock generellt även dessa områden.

Planering av eventuell avverkning och bränningsåtgärder sker uteslutande som naturvårdande skötsel med tydligt definierade naturvårdsmål för det specifika området och syftar till att bevara eller återskapa naturvärden enligt 6.4.1.

Sådana områden är dokumenterade i plandokument och skogliga register som t ex ekologisk landskapsplan. Beslut om avsättning av bränt eller brandhärjat område kan fattas efter brand.

BILAGA 6

Norstedt&Westling –95: Miljökonsekvensbeskrivning av STORA SKOGs gödslingsprogram, Del 1, faktaunderlag, IVL B1218 Aneboda

Westling&Norstedt – 95: Miljökonsekvensbeskrivning av STORA SKOGs, Del 2, bedömning, IVL B1219, Aneboda

Högbom&Jacobson 2002: Kväve 2002 – en konsekvensbeskrivning av Skogsmarksgödsling i Sverige. SkogsForsk, Uppsala

BILAGA 7: ÅTAGANDEN SAMT KRITERIER OCH RUTINER FÖR UNDANTAG FÖR ANVÄNDNING AV KEMISKA BEKÄMPNINGSMEDEL MOT SNYTBAGGE.

Kommentar: Svenska FSC kan endast ge eventuella undantag för användning av kemiska bekämpningsmedel som inte finns på FSC:s "List of Highly hazardous pesticides". Tillstånd för att använda dessa kemikalier kan endast ges från FSC IC (Se FSC-GUI-30-001 VERSION 2-0 EN)

1. Åtaganden

1.1 Skogsbrukaren bidrar till forskning och utveckling av alternativ till kemisk behandling av plantor. Bidraget motsvarar minst 3 öre/behandlad planta.

1.2 Skogsbrukaren har rutiner för att anpassa skogsbruksmetoderna i syfte att minimera snytbaggeskadorna (se t ex Skogsskötselåtgärder mot snytbagge (www.slu.se)).

1.3 Skogsbrukare med större areal än 5000 ha och egna plantskolor bidrar till eller genomför i egen regi forsknings- och utvecklingsinsatser inklusive fältförsök (utöver 3 öre per behandlad planta) i syfte att eliminera/minimera användning av kemiskt behandlade plantor.

1.4 Skogsbrukaren efterfrågar och prioriterar användning av plantor med fungerande icke-kemiska skydd när sådana finns tillgängliga på marknaden.

2. Kriterier för undantag

2.1 Skogsbrukaren kan verifiera att denne lever upp till åtagandena, inkl. kriterium 6.6.

2.2 Skogsbrukarens utvecklingsprogram enligt 1.3 har ambitionen att eliminera/minimera användningen av kemiskt behandlade plantor snarast med beaktande av behovet av storskaliga fältförsök.

2.3 Skogsbrukaren kan visa att användningen av kemiskt behandlade plantor minskar, dock får ej målen enligt skötselplanen (indikator 7.1) äventyras eller Skogsvårdslagens krav på godkänd föryngring underskridas.

2.4 Skogsbrukaren kan visa att denne använder icke-kemiskt behandlade plantor i en utsträckning som står i relation till praktisk användbarhet och tillgång på marknaden.

2.5 Det finns ett dokumenterat behov. Skogsbrukaren kan visa att kemiska skydd mot snytbagge, beroende av bristande tillgång till eller bristande användbarhet av alternativ i praktisk skala till kemisk behandling av plantor, inte i sin helhet kan ersättas trots åtaganden enligt ovan (1.1-1.4).

3. Rutiner för beslut om undantag

4.1 Styrelsen för Svenska FSC genomför årligen en översyn av tekniskt utvecklingsläge, biologiska resultat, kostnader och marknadsläge för alternativ till kemiskt behandlade plantor. Riktlinjer och rutiner för undantag i detta dokument (1-3, 4.2-4.4) ses över och uppdateras som en del av den årliga översynen.

4.2 Skogsbrukare med större areal än 5000 ha samt gruppcertifikatsinnehavare rapporterar årligen till Svenska FSC vilka åtgärder som vidtagits för att minimera/eliminera användningen av kemiskt behandlade plantor och vilka resultat som uppnåtts.

4.3 Skogsbrukare som vill använda kemiska bekämpningsmedel för att behandla plantor ansöker årligen om undantag senast 31 augusti.

4.4 Styrelsen för Svenska FSC beslutar årligen om eventuella undantag för användning av kemiska bekämpningsmedel. Besluten fattas senast 15 oktober. Eventuell begäran om förnyad prövning ska ske inom två veckor och behandlas inom ytterligare två veckor.

4.5 Dessa riktlinjer och rutiner för undantag gäller tills vidare, dock längst t.o.m. år 2010.